

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro klasickou archeologii

Bakalářská práce

Kristína Ederová

IKONOGRAFIE ETRUSKÝCH MINCÍ

ICONOGRAPHY OF ETRUSCAN COINS

Praha 2016

Vedoucí práce: Mgr. Jan Kysela, Ph.D.

Poděkování:

V první řadě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Kyselovi, Ph.D. za odborný dohled a cenné rady, které mi poskytl v průběhu psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat PhDr. Jiřímu Militkému, Ph.D. za odborné konzultace ke katalogické části práce a Bc. Vojtěchu Votlučkovi za technickou podporu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 21. července 2016

.....
Jméno a příjmení

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje ikonografii mincí ve starověké Etrurii, přisuzovaných etruským městům.

První část práce je teoretická a tematicky rozdělená do dvou částí. V první části je rozebrána geografie a stručné uvedení do sociální a ekonomické problematiky v Etrurii. V druhé části je úvod do ikonografie etruských mincí, ze kterých je vybráno pár nejrozšířenějších motivů, které se na jednotlivých ražbách vyskytují a ty jsou pak rozebrány podrobněji. Dané motivy jsou představeny a porovnávány s motivy na řeckých, popřípadě římských mincích, a etruském umění. Pro větší přehlednost je většina vybraných motivů doplněna o tabulku, ve které je výskyt daného motivy napříč městy. Tabulky jsou rozděleny podle století a ražeb, a jejich výsledkem je počet kusů, který nám říká, v jakém městě byl motiv používán nejčastěji a v jakém množství.

Druhá část je katalog etruských mincí, rozdělený podle měst. Ta jsou doplněna o obrázky u většiny mincí a také o tabulky, kde je znázorněna jejich hodnota, kov a století jejich zavedení. Cílem práce je zjistit jaké vnější vlivy měly největší vliv na ikonografii etruských mincí.

Abstract

This bachelor thesis is devoted to the iconography of coins in ancient Etruria, connected with Etruscan cities.

The first part is theoretical and thematically divided into two parts. First of these parts discusses the geography and a brief introduction to the social and economic issues in Etruria. The second part is an introduction to the iconography of Etruscan coins. A few of the most common themes, that occur frequently on individual mintages, are selected and then analyzed in detail. The themes are presented and compared with motifs on Greek or Roman coins, and Etruscan art. For greater clarity is the majority of chosen motifs accompanied with a table, where the occurrence of motifs across the cities is shown. Tables are divided by centuries and mintages, resulting in an overview of the cities, where the motive was used most often.

The second part is a catalog of Etruscan coins, broken down by cities. The cities are accompanied by the images of coins and the tables with their denomination, metal and century of their introduction. The aim of this work is to find out what external factors had the greatest influence on the iconography of the Etruscan coins.

1. Obsah

1. Obsah	6
2. Úvod.....	8
3. Rámec práce.....	9
3.1 Geografický rámec	9
3.2. Historický rámec	10
3.3. Numismatický rámec	12
3.3.2. Chronologie	12
3.3.2 Mincovní systémy	13
4. Motivy na mincích	15
4.1. Bohové a jejich atributy	15
4.1.1. Aplu	16
4.1.2. Herkle	17
4.1.4. Janus/Culsans	19
4.1.5 Mars	19
4.1.6 Menvra.....	20
4.1.7. Nethlans/Nethuns	21
4.1.8. Persipnai	23
4.1.9. Sethlans.....	23
4.1.10 Tinia.....	24
4.1.12. Turms.....	25
4.1.13. Usil	26
4.2. Motiv Gorgony.....	27
4.2.1. Hlava Gorgony	27
4.2.2. Běžící Gorgona.....	29
4.3. Motiv lva	29
5. Katalog.....	32
1. COSA VOLCIENTUM.....	33
2. LUCCA	35
3. PISA	38
4. POPULONIE.....	40
5. CENTRÁLNÍ ETRURIE	60
6. TARQUINIE.....	64
7. VETULONIA.....	67

8. VOLSINII	71
9. VOLTERRA	72
10. VULCI.....	75
11. NEIDENTIFIKOVATELNÉ MINCE	77
6. Závěr	79
7. Seznam použitých zdrojů.....	81
8. Zdroje ilustrací.....	84

Rozsah práce: 135 182 (bez mezer)

2. Úvod

Cílem této bakalářské práce je zjistit, do jaké míry byla ovlivňována ikonografie etruských mincí okolním světem, po celou dobu cirkulace oběživa. Práce je rozdělena do dvou částí. První je část teoretická a druhá část je psaná formou katalogu, jehož účelem bylo sjednotit motivy na etruských mincích do takového přehledu, ze kterého by se dalo, co nejlépe dané vlivy na ikonografické motivy vysledovat a následně zpracovat.

V teoretické části stručně představím ekonomické a sociální aspekty ve starověké Etrurii, které vedly k zavedení mincí v konkrétních městech. Okrajově se budu zabývat dvěma otázkami, které okamžitě vyvstanou, když se začnete o toto téma zajímat. První z nich je, proč Etruskové začali mince používat? Odpovědí na tuto otázku by mohlo být, že v té době už dlouhá léta obchodovali s Řeky, kteří mince používali, a zavedením mincovního systému by se celý obchod zjednodušil. Nicméně právě k této odpovědi se váže druhá otázka, proč mince převzali až v 5. století, když Řekové mince používali už několik století a je jisté, že Etruskové a Řekové spolu obchodovali také dávno předtím, než začala vybraná etruská města mince razit. Což znamená, že Etruskové mohli být ovlivněni Řeky, ale na základě minimálních nálezů mincí mimo Etrurii, je nepravděpodobné, že by s ražbou začali právě kvůli obchodu.

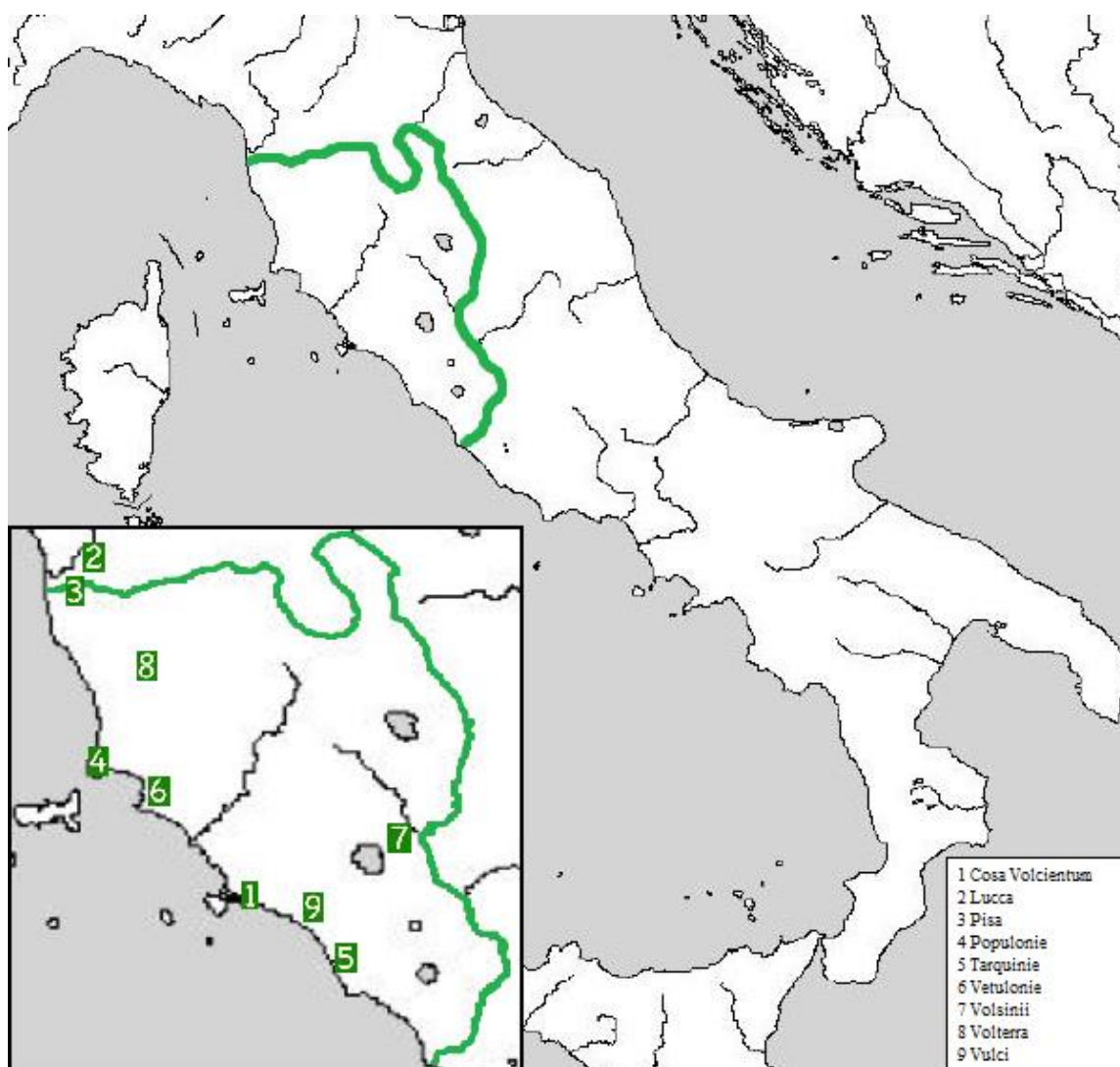
Především pak budu na základě vypracovaného katalogu zkoumat ikonografii samotnou a případné vnější vlivy na ni. Tím pádem budu rozebírat nejen mincovní, ale i okolní umělecké vlivy, které na ně mohly působit, tedy celkově umění, se kterým se mohli Etruskové dostat do styku. V katalogu jsou vypsána jednotlivá města, ve kterých jsou mince řazeny do skupin, podle hodnoty kovů a ikonografie. Hlavním úkolem teoretické části je popsat a zmapovat nejrozšířenější ikonografické motivy a na základě toho vytvořit závěr, ze kterého bude patrné, které vlivy byly ve vybraných městech silnější. Každý motiv bude rozebrán samostatně a budou brány v úvahu veškeré aspekty, s ním spojené.

Druhou částí je přehled jednotlivých mincí, který obsahuje obrazovou přílohu k daným mincím, na základě kterého můžeme dané závěry dělat. Vychází hlavně z prací Vecchiho, Cattaliho, Crawforda a Ruttera, kteří se již danému tématu věnovali. Katalog jsem koncipovala hlavně podle prací *Etruscan Cast Coinage Part 1* a *Italian Cast Coinage* od Itala Vecchiho, popřípadě doplňovala z prací *Historia Numorum Italy* a *Sylogue Numorum Gracorum*. Jedná se o nejnovější katalogy za posledních patnáct let.

3. Rámec práce

3.1 Geografický rámec

Starověká Etrurie ležela ve střední Itálii v oblasti dnešního Toskánska, z části zasahovala do Latia a Umbrie. Hranice Etrurie jsou na severu tvořeny Toskánsko-Emiliánskou částí Apenin, na západě Tyrhénským mořem a jižní a východní hranice byly vymezeny řekou Tiber.¹ Celá tato oblast je bohatá na nerostné suroviny. Ještě v 6. st. př. n. l. byla velká část Latia pod správou Etrusků. Etruská kultura se rozšířila až do údolí Pádu, její vliv je patrný i v Umbrii a Kampánii. Etruskové založili některá obchodní centra na pobřeží Jaderského moře, jako byla Spina a Adria. Etruské zboží bylo vyváženo rovněž do střední Evropy, Řecka a severní Afriky.²

¹ BERNARDINI – CAMPOREALE 2004, 18.

² TURFA 2013, 11.

Z geografického, ale i hospodářského a sociálního hlediska se starověká Etrurie dělila do dvou částí, na severní a jižní. Severní Etrurie je oblast v okolí Populonie, Vetulonie, Sieny, Chiusi, Perugia, Cortony, Arezza a Volterry. Jižní oblast zahrnuje města Caere, Tarquonii, Vulci a Veje.³ Území Etrurie je tvořeno převážně kopci, mezi kterými jsou údolí a nížiny. Pár vyšších vrcholů, které se nacházejí v oblasti severní Etrurie, jen zřídka dosahují více než tisíce metrů. Nížiny leží u pobřeží a převážně vznikaly jako naplaveniny u ústí řek. Tato krajina je plná jezer, na jihu jsou jezera sopečného původu a ve starověku bylo u pobřeží i několik lagun. Některá jezera mohla v průběhu staletí postupně vyschnout, jiná mohla být účelově vysušena, jako tomu bylo např. u jezera mezi Rosellami a Vetulonií, ze kterého je v dnešní době pláň nedaleko Grosseta.⁴ Tyto pláně byly později zalesněny, nebo zkulturnovány na pěstování pšenice, hroznového vína, či oliv. Na pobřeží jsou tři mysy Argentario, Punta Ala a Piombino, ty vytvářeli přirozené přístavy. V Etrurii je mnoho řek, které Etruskové využívali hlavně pro dopravu a obchod, všechna etruská města byla stavěna v okolí vodních toků, nebo v blízkosti moře.⁵ Podloží je na jihu Etrurie převážně tufové a na severu se skládá hlavně z pískovce a vápence.

V oblasti starověké Etrurie je velmi úrodná půda, jejíž zemědělské produkty se dostaly v antickém světě do širšího povědomí. Etruské víno bylo vyhlášené široko daleko, stejně jako olej a sušené ovoce.⁶ Avšak nejlukrativnějším zdrojem bohatství na tomto území byly rudné doly, ve kterých se těžilo železo, měď, rtuť, olovo, zinek, cín. Nacházely se např. v okolí Populonie, v oblasti Colline Metallifere a na ostrově Elba.⁷

3.2. Historický rámeček

Etruskové stavěli svá města na přirozeně bezpečných pozicích, v severní Etrurii byla stavěna na kopcích a v jižní Etrurii na plošinách, které byly chráněny propastí, nebo vodním tokem.⁸ Města byla zakládána v blízkosti řek, moře, nebo jezer.⁹ Etruská města tvořila městské státy. Etruskové měli společný jazyk a etruská města dohromady tvořila ligu 12 měst a vždy fungovala jako samostatné městské celky. Politická moc a veřejný kult byly soustředěny do

³ BECKER 2007, 2.

⁴ BERNARDINI – CAMPOREALE, 2004, 25.

⁵ BERNARDINI – CAMPOREALE 2004, 25.

⁶ BERNARDINI – CAMPOREALE 2004, 26.

⁷ BERNARDINI – CAMPOREALE 2004, 29.

⁸ BERNARDINI – CAMPOREALE 2004, 19.

⁹ VECCHI 2012, 15.

center, které obklopovaly menší farmy.¹⁰ Tato centra se stala administrativními centry s řemeslnou výrobou a obchodem. V těchto centrech měla největší moc aristokracie tzv. nobiles. Ve městech měli nobiles pod správou občanské instituce, nejvyšší administrativní i kněžské úřady, zemědělství i obchod. Aristokracie poskytovala finanční podporu, např. financovala těžbu kovů, námořní výpravy a obchod. Chod samotný pak zajišťovalo obyvatelstvo nižšího sociálního postavení, hlavně rolníci.¹¹ Pro obě strany byla tato pozice vcelku výhodná, nobilita chránila a spravovala oblast a chudší obyvatelstvo se mohla podílet na administrativě města.¹² Centrální etruská svatyně byla ve Fanu Voltumnae blízko Volsinií. Etruskové obchodovali s Féničany a Řeky, hlavním zbožím bylo železo, bronz a dřevo.¹³ V helenistickém období byly přestavovány hradby z archaického období, kolem města vedly kamenné hradby, stejně tak okolo posvátných okrsků a výrobních center.¹⁴ Rekonstrukce hradeb měla své opodstatnění čtvrté století je plné střetů mezi Etrusky, Galy a Římany. V tomto období dochází několikrát ke spolupráci etruských měst, která se spojují, aby odolala tlaku invazí okolních kmenů. Ve 4. století gradují střety s Římany, etruská města z centrální a jižní Etrurie se spojují a snaží se zabránit římské expanzi. Římané porážejí místní na území podél horního toku řeky Tiber a integrují je do svého spojeneckého systému.¹⁵ Nicméně po několika střítech dochází k dobytí jižní Etrurie. Několik měst uzavírá s Římem příměří, jako např. Caere roku 353 př. n. l.¹⁶ Díky těmto střetům, které končí v roce 310 př. n. l. porážkou Etrusků, ztrácí jižní Etrurie do určité míry samostatnost a města jsou částečně pod římským vlivem.¹⁷ Mezitím severní Etrurie prosperuje a události v sousední části ji nijak zásadně neovlivňují. Ve 3. století př. n. l. byla jižní a centrální Etrurie od Tarquinie až po Sutrium (římská kolonie) pod správou Římanů. Od roku 280 př. n. l. spadala Volsinii, Vulci a Tarquinie pod Řím, který zasahoval jen v případě vnitřních nepokojů, jako např. ve Volsiniích, které byly po vnitřních problémech vládnoucí vrstvy v letech 265 – 264 př. n. l., nakonec přemístěny do Bolseny. Byly zde velké rozdíly mezi severní a jižní Etrurií.¹⁸ Řím staví na jihu Etrurie vojenské cesty jako Via Aurelia, na pobřeží Tyrhénského moře, Via Clodia, která vedla do Saturnia, Via Cassia, ta vedla do Arettia a Via Flaminia, která vedla do Umbrie.¹⁹ Roku 241 př. n. l. se vzbouřila Falerie, která

¹⁰ BECKER 2007, 48.

¹¹ BOUZEK 2003, 18.

¹² BECKER 2007, 49.

¹³ VECCHI 2012, 15.

¹⁴ VANDER POPPEN 2008, 316.

¹⁵ VECCHI 2012, 17.

¹⁶ VECCHI 2012, 17.

¹⁷ BERNARDINI – CAMPOREALE, 2004 67.

¹⁸ CRAWFORD 1985, 7.

¹⁹ VECCHI 2012, 17

byla následně poražena, město bylo zničeno a obyvatelstvo přesunuto.²⁰ Po těchto událostech spadá Etrurie pod římskou správu, s určitou volností, Etruskové např. pomáhali Římu zabránit vpádu Galů a později vypomohly i v 2. Panské válce proti Kartágincům, jednalo se hlavně o zásobování, díky úrodné půdě a nerostným surovinám, mohlo každé město poskytnout něco potřebné.²¹

3.3. Numismatický rámec

3.3.2. Chronologie

Datování etruských mincí je předmětem mnoha diskuzí, z dochovaných nálezů je patrné, že oblasti oběhu prvních mincí byly limitované na území daného města a označení hodnoty těchto mincí svědčí o izolaci mincovního oběživa v dané oblasti.²² Etruské mince jsou předmětem mnoha dohadů už od 19. století, tato problematika se týká hlavně ikonografie, datace a ražby. Jen v několika případech, si můžeme být jisti, ke kterým mincovnám jednotlivé mince přiřadit, jedná se o ty, které na sobě nesou nápis označení města, ve kterém byly raženy, jako např. mince z Volterra, Vetulonie a Populonie.²³ Když mince toto označení nemají, jsme odkázáni na nálezové záznamy, které v četných případech nejsou dostačující, a mince pak nemůžeme s jistotou přiřadit ke konkrétní lokalitě.²⁴

Jak již bylo výše zmíněno, oblast starověké Etrurie je bohatá na přírodní zdroje, je zde úrodná půda a nerostné suroviny, které Etruskové těžili a zpracovávali několik století před zavedením mincí. Nicméně stejně jako u Egyptanů, Feničanů a Kartaginců, zde bylo mincovní oběživo zavedeno později než v Řecku.²⁵ Mince nebyly raženy na celém území Etrurie, jednalo se pouze o některá města. Mincovní oběživo v těchto městech se lišilo v technice výroby, hmotnosti i ikonografii, tato různorodost jen potvrzuje nezávislost etruských měst.²⁶

Moderní badatelé se dosud neshodli na přesně vymezeném období cirkulace etruských mincí. V posledních letech je však nejvíce přijímaný názor, že etruské mincovní oběživo cirkulovalo od 5. století do konce 3. století př. n. l.. Největší produkce mincí probíhala ve 3. století př. n. l. Samostatnost etruských měst také způsobuje, že každé město začalo s ražbou

²⁰ VECCHI 2012, 18.

²¹ BERNARDINI – CAMPOREALE, 2004, 67.

²² GILLET 2010, 24.

²³ BURNETT 2007, 82.

²⁴ TRIPP 1986, 202.

²⁵ VECCHI 2007, 87.

²⁶ GILLET 2011, 67.

jindy.²⁷ Podle Cristofaniho a Martelliho jsou dokladem prvních etruských mincí, nálezy stříbrných ražeb auriolského typu z pokladu z Volterry 1868, ty byly nalezeny společně s fokájskými ražbami z 5. století př. n. l.²⁸ Nicméně podle Vecchiho tyto stříbrné ražby auriolského typu nejsou z produkce etruských mincoven.²⁹ V pátém století začaly s prvními ražbami stříbrných mincí Vulci a Populonie, jednalo se o tridrachmy, didrachmy, nebo statery a drachmy.³⁰

3.3.2 Mincovní systémy

Z dochovaných nálezů je patrné, že etruské mince následují dva různé monetární systémy. Prvním z nich je jednodušší systém bronzových ražeb, který navázal na těžké středoitalské bronzové odlitky. Druhým je systém ražených mincí z drahých kovů, převzatý z oblasti velkého Řecka a Sicílie.³¹

Nejstarší etruské mince z 5. století byly pravděpodobně raženy podle chalkidského standardu stříbrné drachmy o hmotnosti asi 5,8 g. Tento standard používala v raném 5. století řecká města, se kterými Etruskové obchodovali po moři a nejspíše jej přijali od nejbližšího řeckého souseda Kýmé, kde byl tento standard používán v letech 475-470 př. n. l.³² Tyto rané ražby jsou vzácné, neměly žádné označení hodnoty a nezapadají do ekonomiky tehdejší Itálie, ve které bylo v té době používáno premonetární platidlo *aes grave*.³³

Z poslední čtvrtiny 4. století známe stříbrné mince z Luccy s označením hodnoty V, tedy 5 jednotek. Hmotnost jedné jednotky těchto ražeb vychází na cca 2,25 g. Může se jednat stříbrný ekvivalent pro bronzový as nebo libru, která se rovná řecké litře. Libra byla základní hmotnostní jednotka o hmotnosti 325 g, používaná pro litou neraženou bronzovou měnu v Římě a centrální Itálii, kde spolu mohlo existovat více váhových standardů.³⁴ Rovněž s nimi současně stříbrné ražby z Populonie, či Pisy byly raženy podle upraveného standardu, užitého na mincích z Luccy. Jejich nominály mají hodnoty 20, 10 a 5 jednotek, jedna jednotka odpovídající 1 assu pak měla hmotnost okolo 1,13 g, tj. přibližně stejně jako jedna římská scripule.³⁵

²⁷ GILLET 2011, 67.

²⁸ HN Italy 2001, 23.

²⁹ VECCHI 2007, 87.

³⁰ VECCHI 2007, 87.

³¹ VECCHI 2012, 29.

³² VECCHI 2007, 87.

³³ VECCHI 2007, 88.

³⁴ VECCHI 2007, 88.

³⁵ VECCHI 2007, 88.

Populonie byla nejspíš prvním městem, které označovalo mince známkou hodnoty, pravděpodobně následovala model syrakuských mincoven na Sicílii, které tak označovaly mince už od poloviny 5. století. Populonská první série s Gorgonami spadající do tohoto období, byla nejspíše řazena podle standardu odpovídajícímu korintskému statéru nebo také attické didrachmě, přímo pak pravděpodobně navazovala na sicilský stříbrný litrový standard o hmotnosti 0,86 g, stejně jako tomu bylo v sousední Kýmé: skládá se z nominálů o hodnotě 10, 5 a 2,5 jednotky, nejvyšší z nich má hmotnost okolo 8,6 g. Druhá populonská série s Gorgonami, celkově nejpočetnější, se řadí do první poloviny 3. století př. n. l. a je spojována s 1. punskou válkou. Nominální hodnota mincí je oproti 1. sérii s Gorgonami poloviční. Byla zavedena během 2. punské války a odpovídá standardu římského denáru. Největším rozdílem mezi první a druhou sérií s Gorgonami je, že první se řídila řeckým hmotnostním standardem a druhá série následovala římský ass.³⁶ Stejný hmotnostní standard, jako u mincí z druhé skupiny s Gorgonami, byl používán i ve, snad tou dobou nově zavedeném, mincovním systému v Lucce. Ten se od populonského liší jen označením hodnoty 10 jednotek, které jsou vyjádřeny součtem $5+5 = 10$, proto je označení CC (C = 5 jednotek)³⁷

V 5. století př. n. l. byla v Itálii užívána premonetární měna v podobě slitků, které se nazývají *aes rude*, tato měna předcházela litým etruským bronzům, které byly používány v centrální Etrurii. Tyto bronzy se nazývají *aes grave*. Nálezy *aes grave* z Volterry, Volsinii a Tarquinie jsou datované do 3. století př. n. l. Váha těchto bronzů následovala standard používaný Římany. Počátky *aes grave* se přesněji datují do roku 280 př. n. l. a po vypuknutí 2. punské války roku 217, dochází k postupnému snižování hmotnosti z librální na semilibrální. Na konci 3. století př. n. l., snad v letech 214-212, ustupují lité etruské bronzy sextantním bronzovým ražbám a stříbrnému denariu o hodnotě 10 assů s jeho zlomky jako byly quinarius o hodnotě 5 assů a sestercius o hodnotě 2,5 assu, stejně jak tomu bylo v Římě.³⁸

Základem pro dvě velké populonské a vetulonské bronzové série s legendou *pupluna* a *vatl* je římský postsemilibrální assový standard datovaný Crawfordem do let 215-211 př. n. l. V Populonii byl používán systém založený na 100 jednotkách (centenzimální). Jeho nominály odpovídají římskému sextantu o hmotnosti okolo 54 g.³⁹

³⁶ VECCHI 2007, 88.

³⁷ VECCHI 2007, 89.

³⁸ VECCHI 2007, 89.

³⁹ VECCHI 2007, 89.

4. Motivy na mincích

Etruskové převzali mince v 5. st. př. n. l. od Řeků. Založeny byly na sice upraveném, ale podobném váhovém standardu.⁴⁰ Z hlediska ikonografie jsou zde určité odlišnosti, ale vesměs používají Etruskové podobný systém, podle kterého motivy na mince vybírají. Řekové používali motivy, které byly nějakým způsobem spjaty s daným městem, které mince razilo. Na mincích mohli být vyobrazeni božští patroni jednotlivých měst, héróové, kteří byli nějakým způsobem s městem spojeni, nebo mytické bytosti, či příšery. Často se také objevují symboly z daného města jako zvířata, nebo místní výrobky.⁴¹ Město mohlo také použít nějakou jinou charakteristiku, aby bylo jasně rozpoznáno, např. Rhodos nechal razit na své mince květ růže. Až do Alexandra Makedonského fungoval tento systém výběru motivů, po jeho smrti se na aversu razil portrét vládnoucího panovníka.⁴²

Etruská města používala podobné náměty ikonografických motivů, na mincích byli zobrazováni bohové a jejich atributy, věci charakteristické pro dané město, mytická stvoření i zvířata. Jedním z nejvíce užívaných motivů byly mužské a ženské hlavy, které jsou ale kapitola sama pro sebe. Rozdíl mezi řeckými, římskými a etruskými mincemi je také v tom, že řecké a římské mince měly ražený revers, na rozdíl od etruských mincí, které měli ve většině případů revers hladký. Zvláštností oproti řeckým a římským ražbám je to, že na etruských mincích nejsou vyobrazeny žádné celé postavy, a i když je na minci vyobrazen bůh, vždy se jedná pouze o hlavu a/nebo atributy.⁴³ Dále pak zde nejsou vyobrazena, žádná spřežení, která byla v antickém Řecku také oblíbeným motivem. V této části práce se budu zabývat motivy, které byly na etruských ražbách využívány nejčastěji, jedná se o motivy bohů a jejich atributy, v souvislostech mezi okolními městy, Gorgony a lva. Pro snadnější orientaci a větší přehlednost je pod každým motivem umístěna tabulka, ve které jsou vypsány jednotlivé ražby s tímto motivem a následně rozděleny do období a místa cirkulace, u každé ražby je uveden počet kusů nalezených mincí.

4.1. Bohové a jejich atributy

Jak vyplývá z předchozího textu, zobrazení bohů na mincích obecně, je nejčastější ze všech motivů, etruští bohové nejsou výjimkou. Etruské náboženství bylo stejně jako u ostatních

⁴⁰ GILLET 2011, 67.

⁴¹ RUTTER 1983, 16.

⁴² RUTTER 1983, 16.

⁴³ HILL 1903, 48.

středomořských národů polyteistické.⁴⁴ Etruské a řecké náboženství se do jisté míry shoduje v charakteristice bohů, kteří sdílí společné atributy, jako např. Menvra = Athéna, Sethlans = Hefaistos, Turms = Hermes.⁴⁵ Jiní se v pojetí liší, např. řecký Herakles nebyl bůh, ale héros.⁴⁶ Bohy obecně, rozeznáváme podle jejich atributů, které jsou ve většině případů pevně dané, ani na mincích tomu není jinak.⁴⁷ Identifikaci bohů do jisté míry zjednodušují etruská bronzová zrcadla, na kterých jsou vyobrazeny etruské mýty, ve kterých vystupují jednotliví bohové, často jsou pod nimi popisky, takže je identifikace snadnější.⁴⁸ Studium etruských bohů je tedy nejnásadnější ze zrcadel, dále pak z architektonické terakoty, soch, váz, fresek a uren.⁴⁹

Na etruských mincích jsou vyobrazena tato božstva a jejich atributy: Aplu, Herkle, Jánus, Nethlan/Nethun, Persipnai, Sethlans, Tinia, Turms a Usil. Mince s těmito bohy byly nalezeny po celé Etrurii a přiřazují se k mincovnám z Luccy, Populonie, Volterry, Vetulonie a centrální Etrurie. Zajímavé je, že z Vulci ani z Volsinií, žádné mince s bohy na aversu nemáme, což není úplně standartní situace. Ve Volsiniích byly nicméně nalezeny pouhé dvě mince, na jejichž aversu, byl zobrazen býk respektive pes. Díky malému počtu nalezených mincí, nemůžeme vyloučit, že by ve Volsiniích nebyly raženy mince s vyobrazením božstev. Jsou zde zahrnuté i mince z Cosy Volcicum, která byla od 3. století př. n. l. římskou kolonií a nalezené mince jsou výhradně římské. Avšak neuškodí, když je sem pro srovnání zahrneme.

Počet mincí nalezených ve Vulci je vyšší, všechny ale pocházejí z jediného pokladu, který obsahuje jen několik motivů, jedná se hlavně o Gorgony, zvířata a mince s mužskou hlavou a sfingou, všechny mužské hlavy jsou na reversu a žádná z těchto hlav nebyla identifikována jako božstvo. Další zajímavostí je, že mince, na kterých se vyskytují hlavy bohů, jsou datované do období 4.–3. století př. n. l., z toho vyplývá, že Etruskové začali motiv bohů na mincích používat až století po zavedení mincí.

4.1.1. Aplu

Etruský bůh Aplu je ekvivalentem řeckého Apollona, má podobné funkce, vzhled i atributy. Hlavní centrem Apollonova kultu byla svatyně Portonaccio ve Vejích na jihu Etrurie.⁵⁰

⁴⁴ DE PUMA 2013, 23.

⁴⁵ JANNOT 2005, 143.

⁴⁶ JANNOT 2005, 165.

⁴⁷ DE GRUMMOND 2006, 6.

⁴⁸ HAYNES 2005, 240.

⁴⁹ SIMON 2006, 45.

⁵⁰ SIMON 2006, 48.

Je dochovaných mnoho jeho soch, hlavně z 5. století př. n. l.⁵¹ Na bronzovém zrcadle z Vulci z 2. poloviny 4. století př. n. l. je zobrazen podle řeckého klasického modelu jako Apollon s Fuflunem a Semele, za Apollonem sedí satyr.⁵² Často se také objevuje na rytých bronzových zrcadlech s bohyní Menvrou.⁵³ Vyobrazení Apolona/Aplu mohlo být inspirováno řeckými mincemi. Mnoho euboiských měst na Sicílii razilo mince s hlavou Apollona, např. Leontina razila v 5. století př. n. l. mince, na kterých je hlava Apollona s vavřínovým věncem na aversu a hlava lva na reversu. Také Katane, razila na konci 5. století mince s hlavou Apollona ze tříčtvrtěného pohledu na aversu a s kvadrigou na reversu.⁵⁴ Nalezené etruské mince s Apollonem pocházejí většinou ze střední Etrurie, jsou datovány do pozdního 4.–3. století př. n. l. a je na nich vyobrazena hlava Apollona s lukem. Mince s hlavou Apollona se našla i na území České Republiky v Němčicích, na aversu je zobrazen Apollon s vavřínovým věncem a toulcem, na reversu je vyobrazena sova z tříčtvrtěného pohledu viz katalog, Centrální Etrurie. Jedná se o jediný kus na území ČR. Nálezy etruských mincí mimo oblast Etrurie jsou vzácné, některé populonské mince byly nalezeny v Alérii na Korsice, Marseille a Katalánsku.⁵⁵

4.1.2. Herkle

Řecký Herakles, nebyl v etruském pojetí heros, ale bůh. Jedná se o původní božstvo, které má svou vlastní historii a funkce. Kromě mýtů z jeho života, které se shodují s mýty o řeckém Heraklovi, má i několik ryze etruských mýtů, které jsou vyobrazeny na etruských zrcadlech.⁵⁶ Jeho dobrodružství jsou popisována např. na pyxidách z Chiusy. Některé bronzové sošky ze severní Etrurie zobrazují boha lovce s lukem, který někdy bývá identifikován právě jako Herkle.⁵⁷ I na mincích bývá zobrazen s lukem, šípy a pro něj typickým kyjem.⁵⁸ Nálezy bronzových mincí s Heraklem na líci se lví kůží, lukem a toulcem na rubu, jsou už z 5. století př. n. l. ze Sellinuntu na Sicílii.⁵⁹ Dalším sicilským městem, ve kterém byly v oběhu ražby s hlavou Herakla, který má na sobě lví kůží, byla Heraklea, tyto ražby byly v oběhu v letech 400 – 330 př. n. l., na reversu těchto stříbrných ražeb byl příkrčený lev.⁶⁰ Na konci 4. století př. n. l. razila Eretria mince s hlavou Hekla, která má na sobě lví kůží, na reversu je kyj s lukem

⁵¹ JANNOT 2005, 144.

⁵² SIMON 2006, 49.

⁵³ JANNOT 2005, 144.

⁵⁴ RUTTER 1983, 26.

⁵⁵ CAMPOREALE 2016, 82.

⁵⁶ BANTI 1974, 165.

⁵⁷ BANTI 1974, 165.

⁵⁸ SIMON 2006, 58.

⁵⁹ http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/03/Big/0300_2916.jpg

⁶⁰ http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/03/Big/0300_0357.jpg

v toulci.⁶¹ Mince s hlavou řeckého Herakla jsou také známé z thrácké Kallatis, na aversu je hlava Herakla a na rubu je kyj mezi klasem a toulcem, tyto mince jsou datovány do 3. – 2. století př. n. l.⁶²

Mince s hlavou Herkla se přičítají mincovnám v Luce, Populonii a centrální Etrurii, jedná se o mince stříbrné a bronzové. Herkle je na všech etruských mincích zobrazen se lví kůží. Nejstarší mince s hlavou Herkla známe z Luccy na severu Etrurie. Jsou datovány do let 325–300 př. n. l. a všechny jsou stříbrné. V centrální Etrurii bylo nalezeno 7 ks mincí s hlavou Herkla na aversu, tyto mince jsou bronzové a na reversu je zobrazen rejnok. Rejnok se na jiných etruských ražbách neobjevuje. Avšak na mincích z centrální Etrurie je motiv, ryby dost častý. Ražby s rejnokem na reversu jsou datovány do 4.–3. století př. n. l. První populonské ražby s hlavou Herkla jsou datovány do let 300–250 př. n. l., stejně jako ty z centrální Etrurie. Na aversu je zobrazena čelně hlava Herkla se lví kůží kolem krku, jedná se o mince stříbrné. V pozdním 3. století př. n. l. začala Populonie razit mince s hlavou Herkla z profilu. Tyto ražby jsou bronzové a na reversu jsou vyobrazeny luk, šíp a kyj. Motiv luku a šípu známe z jiné populonské série ze stejného období, na aversu je zobrazena vousatá mužská hlava, za ní je luk a šíp. Motiv kyje se objevuje na aversu několika volterských bronzových ražeb z 3. století př. n. l.. Existuje i jedna stříbrná mince, u které neznáme místo výroby, na jejím aversu je vyobrazen kyj. Jak je patrné, motiv Herkla na mincích se objevuje hlavně v severní Etrurii a v nevelkém množství i v centrální Etrurii.

Tabulka 1					
	Hlava Herkla	CE	LU	PP	Celkový součet
3. století				168	182
	PP126A hlava Herkla lví kůže			1	1
	PP136A hlava Herkla ve vlasech diadém, kyj na rameni			38	38
	PP136R luk, šíp, kyj			38	38
	PP137A hlava Herkla ve vlasech diadém, kyj na rameni			1	1
	PP137R luk, šíp, kyj			1	1
	PP65A hlava Herkla lví kůže			87	87

⁶¹ KINNS 1984, 434.

⁶² http://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kallatis/AMNG_198.jpg

PP66A hlava Herkla lvi kůže			41	41
PP66R Kyj			41	41
4. - 3. století	7			7
CE05A hlava Herkla lvi kůže	7			7
CE05R Rejnok	7			7
4. století		1		1
LU01A hlava Herkla lvi kůže		1		1
Celkový součet	7	1	168	263

4.1.4. Janus/Culsans

Římský bůh Janus, etruský Culsans, je bohem bran, zobrazovaný se dvěma tvářemi. Raně helénistická soška z Cortony, zobrazující mužskou bytost se dvěma tvářemi, nese na levé noze dedikační nápis Culsansovi. Největší rozdíl mezi Jánem a Culsansem je, že Janus byl zobrazován s vousy a Culsans byl zobrazován mladý, tedy bez vousů.⁶³ Na volterských mincích je zobrazen s vousy, jedná se tedy o římského Jána.⁶⁴ Všechny mince, na kterých je vyobrazen Jánus jsou bronzové a pocházejí z 3. století př. n. l. Jsou přičítány Volteře, která byla od 3. století př. n. l. pod římským vlivem. Toto oběživo je založené na váze římského assu o hmotnosti 144 g.⁶⁵ Počet nalezených kusů se pohybuje okolo 600 ks.

4.1.5 Mars

Mars je římský bůh války, srovnatelný s řeckým Areem, Etrusky byl nazýván Laran.⁶⁶ Mince, které na aversu nesou Marta, stejně jako mince s Cosou, pochází výhradně z Cosy Volcientum, jsou datovatelné do 3. století, jejich ražba začala pravděpodobně v době příprav na 1. Punskou válku. Byly datovány zpětně podle římských mincí, které pocházejí ze stejného období.⁶⁷

⁶³ SIMON 2006, 56.

⁶⁴ VECCHI 2013, 42.

⁶⁵ VECCHI 2013, 43.

⁶⁶ SIMON 2006, 58.

⁶⁷ VECCHI 2012, 35.

Tabulka 2		
Hlava Marta	CV	Celkový součet
3. století		25
CV01A hlava Marta	11	11
CV01R Kůň hlava a trup koně, delfin	11	11
CV02A hlava Marta	14	14
CV02R Kůň hlava a trup koně, delfin	14	14
Celkový součet	25	25

4.1.6 Menvra

Je ekvivalentem římské bohyně Minervy, jméno je latinského původu. Menvra byla bohyně války, ale také bohyně rodinného krhu, charakterizuje ji tedy kombinace vlastností, které jsou typické pro řeckou Athénu a Hérú.⁶⁸ Na vyobrazeních často doprovází Herkla. Její hlavní svatyně byly v etruských Vejích a římském Lavíniiu.⁶⁹ Motiv Athény se rozšířil i na západní pobřeží Itálie do Kampánie. Prvním městem v Kampánii, které převzalo řecký mincovní systém, v 5. století př. n. l., bylo Kýmé. Po něm následovala Neapol. Na aversu mincí z Kýmé a Neapole byla vyobrazena hlava Athény s chocholou přilbou, na reversu byl zobrazen býk.⁷⁰

První etruské mince s hlavou Menvry jsou z centrální Etrurie, datovány jsou do 4.–3. století př. n. l. Na ražbách z centrální Etrurie je hlava Menvry s přilbou, na reversu těchto mincí je zobrazen kohout nebo delfin. Kohout se na žádných jiných etruských ražbách nevyskytuje.

První populonské mince s hlavou Menvry jsou z let 300–250 př. n. l., na aversu je hlava Menvry s chocholou přilbou z tříčtvrtečního pohledu. Později ve 3. století př. n. l. začala Populonie razit bronzové mince s hlavou Menvry z profilu, na hlavě má chocholou přilbu a na reversu těchto mincí je čelně sova s roztaženými křídly. Sova je jedním z atributů řecké Athény, motiv sovy se vyskytuje na aversu populonských mincí celé 3. století. Jedná se o zlaté, stříbrné i bronzové ražby.

⁶⁸ SIMON 2006, 59.

⁶⁹ SIMON 2006, 59.

⁷⁰ RUTTER 1983, 22.

Tabulka 3	Hlava Menvry	CE	PP	Celkový součet
4. - 3. století		26		26
CE06A	hlava Menvry s přilbou a věncem	25		25
CE06R	Kohout	25		25
CE07A	hlava Menvry s přilbou	1		1
CE07R	Delfin ražený delfin, ryba	1		1
3. století			139	139
PP67A	hlava Menvry přilba se třemi chocholy, náhrdelník		20	20
PP67R	čtyřcípá hvězda pod ní půlměsíc		20	20
PP68A	hlava Menvry přilba se třemi chocholy, náhrdelník		5	5
PP68R	trs 7 kuliček pod ním půlměsíc		5	5
PP93A	hlava Menvry		1	1
PP133A	hlava Menvry s chocholatou přilbou		22	22
PP133R	Sova čelně s roztaženými křídly		22	22
PP134A	hlava Menvry s chocholatou přilbou		1	1
PP134R	Sova čelně s roztaženými křídly		1	1
PP135A	hlava Menvry s chocholatou přilbou		90	90
PP135R	Sova čelně, roztažená křídla, půlměsíc, 2 hvězdy		90	90
Celkový součet		26	139	165

4.1.7. Nethlans/Nethuns

Jméno tohoto etruského boha pochází pravděpodobně z Umbrie. Původně se mohlo jednat o božstvo spjaté s hranicí mezi Etrurií a Umbrií. Nejspíše se jednalo o boha vodních toků a pramenů. Na dřívějších zobrazeních bývá zachycen při vytváření pramenů.⁷¹ Na pozdějších

⁷¹ JANNOT 2005, 158.

zobrazeních je zobrazen jako vousatý muž s trojzubcem, stejně jako řecký Poseidon a římský Neptun.⁷² Nethun byl pravděpodobně patronem Vetulonie, na aversu vetulonských mincí bývá zobrazen s trojzubcem a na hlavě má ketos.⁷³ Na mincích z Messany na Sicílii byly v 2. polovině 4. století př. n. l. raženy bronzové mince s Poseidonem na aversu a s trojzubcem mezi dvěma delfíny na reversu.⁷⁴ Mince s Poseidonem byly raženy i v řecké kolonii Byzantium, na aversu je hlava Poseidona s diadémem na hlavě a na reversu je trojzubec, jsou z let 250–225 př. n. l., když vezmeme v úvahu, v jak vzdálených oblastech byly mince s Poseidonem raženy, dá se předpokládat, že to mělo do značné míry vliv i na Etrusky.⁷⁵

První mince s Nethunsem jsou datovány do 4.–3. století př. n. l. a pocházejí z centrální Etrurie, na aversu těchto mincí je zobrazena vousatá hlava Nethunse a na reversu těchto mincí se objevují: gryf, orel a hippocampus. Mince z centrální Etrurie s hlavou Nethunse na aversu a gryfem na reversu jsou pouze tři, gryf se na žádných jiných mincích neobjevuje. Motiv orla se vyskytuje na reversu mincí s Usilem, které jsou také z centrální Etrurie a jsou datovány do stejného období. Hippocampus se objevuje na několika stříbrných sériích z Luccy. Nejstarší ražby z Luccy, s hippocampem na aversu, jsou datovány do let 325–300 př. n. l., na reversu je vyobrazen Kerberos. V průběhu 3. století př. n. l. byly v Lucce raženy mince pouze s hippocampem na aversu. Na několika zlatých populonských sériích z let 300–250 př. n. l. je vyobrazen hippocampus v tečkovaném kruhu.

Klasické zobrazení s trojzubcem na reversu se objevuje až ve 3. století př. n. l. na vetulonských bronzových ražbách. Motiv trojzubce se vyskytuje i na vetulonských ražbách s mužskou hlavou, také z 3 století př. n. l., mužská hlava je bezvousá a nemá na hlavě ketos, pravděpodobně se tedy nejedná o Nethunse.

Tabulka 4			
Hlava Nethunse/Nethunse	CE	VT	Celkový součet
4. - 3. století		20	20
CE02A hlava Nethunse na hlavě ketos, věnec		3	3
CE02R Hippocampus		3	3
CE03A hlava Nethunse na hlavě ketos, věnec		4	4
CE03R Orel		4	4

⁷² SIMON 2006, 59.

⁷³ GILLET 2010, 33.

⁷⁴ http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/10/Big/1000_0618.jpg

⁷⁵ HEAD – GARDNER 1877, 95.

stočený had CE04A	3		3
hlava Nethunse na hlavě ketos, věnec CE04R	3		3
Gryf 3. století		52	52
VT13A		26	26
hlava Nethlanse na hlavě ketos, vatl VT13R		26	26
Trojzubec trojzubec, 2 delfiny			
Celkový součet	20	52	72

4.1.8. *Persipnai*

Persipnai je ekvivalentem řecké Persefony, byly nalezeny pouze dvě mince s tímto motivem, a to v Populonii, jsou datované do 3. století př. n. l., na aversu je hlava Persipnai s věncem z ječmene a vpravo vedle ní je vyobrazen pentagram, revers je prázdný. Na jedné nalezené minci z Luccy, v severní Etrurii, je vyobrazen na reverzu Kerberos, který je stejně jako Persipnai spojován s podsvětím, tato stříbrná ražba je datována do konce 4. století, na aversu je hippocampus.

4.1.9. *Sethlans*

Jméno Sethlans známe z etruských zrcadel. Je to etruský bůh, srovnatelný s řeckým Hefaistem. Měl několik jmen, jedním z nich je i Vulcanus, což je římská verze Sethlanse.⁷⁶ V Řecku se Hefaistos na mincích skoro nevyskytuje, ale vyskytuje se zde tzv. Kabeiros, který je zobrazen na mincích trojské Birytis, tyto ražby jsou datované do let 330–270 př. n. l., jedná se o mince bronzové a Kabeiros je zde vyobrazen jako bezvousý muž, který má na hlavě pileus, stejně jako Sethlans. Na reversu těchto mincí je kyj ve vavřínovém věnci.⁷⁷ Římský vliv můžeme rovnou vyloučit, Vulcanus se na mincích začal objevovat až v druhém století př. n. l., je pravděpodobnější, že etruské mince se Sethlansem ovlivnily římské mince s Vulcanem. Tuto teorii potvrzuje i nález římského denáru z roku 105 př. n. l., kde je vyobrazen Vulcanus se špičatou čapkou a vavřínovým věncem, za jeho hlavou jsou kleště.⁷⁸ Etruské mince s hlavou Sethlanse byly nalezeny pouze v Populonii, jsou datované do 3. století př. n. l. a všechny tyto ražby jsou bronzové.

⁷⁶ SIMON 2006, 59.

⁷⁷ http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNGuk&AccessionNo=0509_1074

⁷⁸ Crawford 1974, 321.

Tabulka 5	Hlava Sethlanse	PP	Celkový součet
3. století		113	113
PP132A	hlava Sethlanse na hlavě pileus, vavřínový věnec, před'	22	22
PP132R	kleště a kladivo	22	22
PP140A	Hlava Sethlanse na hlavě pileus, vavřínový věnec,	91	91
PP140R	kleště a kladivo	91	91
Celkový součet		113	113

4.1.10 Tinia

Byl nejvyšší bůh etruského pantheonu, je do jisté míry srovnáván s řeckým Diem a římským Jupiterem.⁷⁹ Ve Volsiniích se měla nacházet hlavní etruská svatyně, jednalo se o nejdůležitější náboženské centrum Etrusků, které bylo spjato se dvěma kulty, měla zde sídlit bohyně Nortia a nejspíš právě bůh Tinia.⁸⁰ V etruském umění byl Tinia zobrazován někdy jako vousatý muž, někdy bez vousů.⁸¹ Ražby, na kterých je vyobrazen Tinia, jsou z centrální Etrurie a jsou datovány do 4.–3. století př. n. l., na aversu je hlava Tinia, na reversu je vyobrazen orel nebo hippocampus. Na jedné stříbrné populonské sérii z konce 4. století př. n. l. je na aversu zobrazena hlava vousatého muže, na reversu jsou dva okřídlené blesky. Blesk je, stejně jako v řeckém a římském pojetí, jedním z atributů boha Tinia, nicméně mužská hlava, z této populonské série, s ním není spojována.

Tabulka 6	Hlava Tinia	CE	Celkový součet
4. - 3. století		13	13
CE01A	hlava Tinia vousatá, věnec	6	6
CE01R	Hippocampus	6	6
CE08A	hlava Tinia	6	6
CE08R	orel roztážená křídla	6	6

⁷⁹ SIMON 2006, 45.

⁸⁰ BANTI 1974, 121.

⁸¹ SIMON 2006, 45

CE09A hlava Tinia	1	1
CE09R orel	1	1
Celkový součet	13	13

4.1.12. Turms

Turms je ekvivalentem řeckého boha Herma a římského boha Merkura. Mince s hlavou řeckého boha Herma jsou známy ze sicilského města Kephaliotion, Hermes je na nich vyobrazen s okřídlenou čapkou na hlavě a na reversu je vyobrazen caduceus, tyto mince jsou ze stejného období jako etruské ražby.⁸² Až na jednu výjimku jsou všechny mince s tímto motivem přičítány Populonii. Nalezené mince jsou z 3. a 4. století a všechny jsou stříbrné. Nejstarší ražby s vyobrazením boha Turmse s okřídlenou čapkou jsou ze 4. století př. n. l. a řadí se k populonským mincovnám. Populonské ražby z 3. století př. n. l. mají někdy na reversu caduceus, půlměsíc nebo sluneční paprsky. Caduceus se také objevuje na reversu dvou bronzových sérií z Tarquinie na jihu Etrurie.

Tabulka 7			
Hlava Turmse	NM	PP	Celkový součet
4. století		21	21
PP11A hlava Turmse s okřídlenou čapkou		2	2
PP12A hlava Turmse okřídlenou čapkou		15	15
PP13A hlava Turmse za ním delfin		4	4
3. století	1	80	80
NM08A hlava Turmse	1		1
PP80A hlava Turmse s okřídlenou čapkou		1	1
PP80R sluneční paprsek		1	1
PP81A hlava Turmse s okřídlenou čapkou		12	12
PP81R Půlměsíc		12	12
PP82A		2	2

⁸² <http://www.coinarchives.com/9f3c52283338cac4da978c26f469bf3c/img/cng/e/374/image00089.jpg>

hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP82R		2	2
Půlměsíc			
PP83A		1	1
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP84A		30	30
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP85A		1	1
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP86A		3	3
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP87A		1	1
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP88A		1	1
hlava Turmse s okřídlenou čapkou, zdobená půlměsícem			
PP138A		1	1
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
PP138R			
2 caducei, půlměsíc			
PP139A		27	27
hlava Turmse s okřídlenou čapkou			
Celkový součet	1	80	102

4.1.13. Usil

Jedná se o sluneční božstvo, které je charakterizováno podobně jako řecký Apollon a Hélios. V Piacenze byla nalezena bronzová játra, na kterých je jméno Usil. V Pyrgi bylo nalezeno šest terakotových antefixů, na každém z nich je vyobrazena figura boha, jedna z nich byla identifikována jako Usil.⁸³ Na etruských bronzových zrcadlech se vyskytuje společně s Nethunem a bohyní rozbřesku Thesan.⁸⁴ Usil je zobrazován s paprscitou korunou, vystupující z moře, nebo putující po obloze. Na pozdějších vyobrazeních řídí čtyřspřeží.⁸⁵ Na mincích je vyobrazena pouze hlava a kolem ní paprsky, všechny tyto stříbrné mince jsou datovány do 3. století př. n. l. a řadí se k populonským mincovnám.

⁸³ SERRA RIDGWAY 1990, 523.

⁸⁴ SIMON 2006, 47.

⁸⁵ JANNOT 2006, 159.

Tabulka 8		
Hlava Usila	PP	Celkový součet
3. století	3	3
PP117A paprsky okolo	1	1
PP118A paprsky okolo	2	2
Celkový součet	3	3

4.2. Motiv Gorgony

Motiv Gorgony je na nalezených etruských mincích nejhojnější, hlavně díky dvěma populonským ražbám, které čítají hned několik stovek mincí. Jedná se o mince zlaté i stříbrné s tím, že stříbrné mince značně převažují. Mince s Gorgonami pocházejí z mincoven přičítaným Populonii, na severu Etrurie a Vulci, na jihu Etrurie. Tyto ražby byly v oběhu od pátého do třetího století př. n. l., jak můžeme vidět v tabulce níže. V jiných etruských městech nálezy mincí s Gorgonami nemáme. Gorgona obecně, je oblíbeným motivem, používaným v antice už od archaického období. Pochází ze starověkého Řecka a tento motiv se rozšířil do většiny, ne-li do všech, sousedních zemí a do zemí se kterými Řekové udržovali obchodní styky i u Etrusků byl velmi populární.⁸⁶ Gorgona byla mytická bytost, její vlasy byly tvořeny hady a v raně klasickém období měla většinou křídla. Byla vyobrazována na terakotách, mincích, keramice, zrcadlech a v různých provedeních na architektuře.⁸⁷ Motiv Gorgony na etruských mincích můžeme rozdělit do dvou skupin: hlava Gorgony a běžící Gorgona.

4.2.1. Hlava Gorgony

V první skupině je na mincích vyobrazená pouze hlava Gorgony čelně s vypláznutým jazykem, rozčuchanými vlasy a divokým výrazem, ve vlasech má diadém. Někdy se pod ní mohou vyskytovat delfini, ale tyto ražby, jsou vzácné. Motiv Gorgony byl užíván na ražbách Populonie a Vulci. Nejvíce ražeb tohoto typu máme z 3. století př. n. l., počet mincí je několikanásobně vyšší v Populonii než ve Vulci. Jak již bylo výše zmíněno, Gorgona byla v antice oblíbeným motivem, vzhledově se mince s hlavou Gorgony nejvíce podobají mincím z Mysie, konkrétně z Paria, které jsou datované do let 400–300 př. n. l. Je na nich čelně Gorgona, revers řeckých mincí s Gorgonami je rozdělený několika křížky.⁸⁸ Motiv Gorgony je

⁸⁶GILLET 2010, 28.

⁸⁷DE PUMA 2013, 140.

⁸⁸http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNGuk&AccessionNo=0509_0722

použit i na mincích z Apollonie Pontiky, které jsou datované do 4. století př. n. l., na aversu je hlava Gorgony a na reversu je vyobrazena kotva.⁸⁹ Na sicilských mincích z Kamariny, z doby Pinthia, je na aversu hlava Gorgony a na reversu palmový list, tyto mince jsou datovány do roku okolo 400 př. n. l.⁹⁰ Na některých populónských sériích z 3. století př. n. l. je ražen i revers, objevují se na něm sluneční paprsky, chobotnice, trojzubec, caduceus a někdy nepravidelné křížkování. Mořské motivy mohou souviset s řeckým mýtem o Medúze a Poseidonovi.

Tabulka 9			
Hlava Gorgony	PP	VU	Celkový součet
5. století		56	56
PP07A pod ní 2 delfini	4		4
PP08A	44		44
PP09A	4		4
PP10A	4		4
5. - 4. století		2	2
VU07A		2	2
3. století		1323	1323
PP127A	1		1
PP23A	2		2
PP37A	244		244
PP38A	51		51
PP38R 6 slunečních paprsků			
PP39A	15		15
PP39R Trojzubec, hvězda, půlměsíc			
PP40A	1		1
PP40R sluneční paprsek, hvězda, půlměsíc			
PP41A	12		12
PP41R Chobotnice			
PP42A	2		2
PP42R 2 chobotnice			
PP43A	1		1
PP43R Chapadlo			
PP44A	19		19
PP44R Chobotnice, 2 trojzubce			
PP45A	3		3
PP46A	16		16
PP46R Kyj			
PP47A	156		156
PP48A	82		82
PP48R 2 caducei			
PP49A	9		9
PP50A	32		32
PP50R nepravidelné křížkování			

⁸⁹ WROTH 1892, 9.

⁹⁰ http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNGuk&AccessionNo=1301_0110

PP51A	2		2
PP51R nepravidelné křížkování			
PP52A	215		215
PP53A	2		2
PP53R nepravidelné křížkování			
PP54A	42		42
PP55A	36		36
PP56A	1		1
PP57A	44		44
PP58A	121		121
PP59A	48		48
PP60A	140		140
PP61A	2		2
PP62A	19		19
PP63A	3		3
PP64A	2		2
Celkový součet	1379	2	1381

4.2.2. Běžící Gorgona

Druhou skupinu tvoří motiv běžící okřídlené Gorgony, která drží v rukou hada. Jedná se o celou postavu Gorgony, která má pokrčené obě nohy, až to vypadá jako by klečela. Je zde použité vyobrazení typické pro raně klasické období, které známe u Řeků. Tyto mince byly nalezeny pouze v jižní Etrurii, ve Vulci, a jedná se o jedny z prvních mincí, datované jsou do 5.–4. století.

Tabulka 10		
Běžící Gorgona	VU	Celkový součet
5. - 4. století	12	12
VU01A Gorgona v rukou had, okřídlená	8	8
VU01R Kolo	8	8
VU02A Gorgona okřídlená, v rukou had	4	4
VU02R Kolo	4	4
Celkový součet	12	12

4.3. Motiv lva

Lev je jeden z dalších velmi rozšířených motivů antického světa. V etruském umění se v průběhu staletí střídá fénický a řecký vliv. První lvi se v etruském umění objevují

v orientalizujícím období v pozdním 8. století př. n. l. ve formě figurek ze slonové kosti.⁹¹ V 7. století př. n. l. se Etruskové nechali při zobrazování lva ovlivnit Fénickým uměním.⁹² Etrusko-korintský styl zobrazení lva přinášel do etruského umění nové rysy, na rozdíl od panterů, kteří byli věrnými kopiemi své předlohy.⁹³ Naopak už v polovině 6. století byli inspirováni řeckým zobrazením a lvi jsou častým motivem na dekoracích.⁹⁴

Začátkem 6. st. př. n. l. byly lvi na bronzových reliéfech silně ovlivněny východním Řeckem.⁹⁵ V orientalizujícím období byl sice lev často užívaný motiv, ale co se týče zobrazení, byl stále ve fázi experimentování i z důsledku snahy začlenění okolních vlivů do etruského umění. V pozdější archaické době je lev zobrazován na terakotách, nástěnných malbách i bronzích. V druhé polovině 6. století př. n. l. se Etruskům konečně podařilo zobrazit lva tak, aby vypadal opravdově. Asi se na tom nejvíc přičinil otevřený obchod s východním Řeckem, které mělo na Etrusky vliv.⁹⁶

Herkle se lvem se poprvé objevuje v pozdním 6. století př. n. l., tento motiv je častý na etruských vázách.⁹⁷ V 5. století se mění zobrazení, ústa už nejsou úplně otevřená a koutky úst jsou více zvednuté, divoký výraz lva je vyjádřen očima. Ze 4. století př. n. l. máme několik nálezů velkých kamenných lvů, v tomto období jsou lvi zobrazováni i na malých bronzích a zrcadlech.⁹⁸

Všechny ražby, kde se nachází motiv lva, pochází z Populonie a jsou z 5. a 3. století př. n. l.. Ražby z 5. století mají na aversu většinou hlavu a trup lva, někdy v kombinaci s mořským hadem. V sicilském městě Leontinoi byly v pátém století raženy mince s hlavou lva, který mohl vyjadřovat název města.⁹⁹ Dále pak v 5. století př. n. l. Leontinoi a Damarateia razily mince s běžícím lvem.¹⁰⁰ Sicílie nebyla od Etrurie daleko, je možné, že se Etruskové nechali při výběru motivů inspirovat právě sicilskými městy. Nachází se zde i ražby, kde je na aversu Apollon s vavřínovým věncem a na reversu hlava lva.¹⁰¹ Další mince se lvem známe z Milétu, kde byla na minci hlava lva a vedle ní tlapa. Messene razila mince, kde byla čelně hlava lva a na reversu telecí hlava, tyto mince připomínají mince ze Sámu.¹⁰² Podle Sambona mohly být ovlivněny

⁹¹ BROWN 1960, 1.

⁹² BROWN 1960, 27.

⁹³ BROWN 1960, 48.

⁹⁴ BROWN 1960, 29.

⁹⁵ BROWN 1960, 51.

⁹⁶ BROWN 1960, 73.

⁹⁷ BROWN 1960, 140.

⁹⁸ BROWN 1960, 149.

⁹⁹ HILL 1903, 48.

¹⁰⁰ HILL 1903, 77.

¹⁰¹ RUTTER 1983, 26.

¹⁰² HILL 1903, 47.

Massálskými mincemi.¹⁰³ Nicméně ražby s hlavou lva najdeme napříč celým Řeckem. Římský vliv můžeme vyloučit, žádné dochované mince se lvem na římských mincích nemáme.

Tabulka 11			
	Motiv lva	PP	Celkový součet
5. století		18	18
	PP01A ocas v hadí tlamě	5	5
	PP03A hlava a trup, mořský had	4	4
	PP04A hlava a trup, mořský had	1	1
	PP05A hlava a trup, rozcuchaná hřívá	6	6
	PP06A Lev hlava a trup, rozcuchaná hřívá	2	2
3. století		115	115
	PP20A	24	24
	PP21A	67	67
	PP22A	9	9
	PP113A	11	11
	PP119A	4	4
Celkový součet		133	133

¹⁰³ GILLET 2010, 29.

5. Katalog

Tento katalog tvoří přehled mincí nalezených ve starověké Etrurii, které jsou přičítány etruským městům. Je rozdělen podle jednotlivých měst a blízkých lokalit, ve kterých byly mince nalezené. Dané město je na začátku představeno, u každého zmiňuji stručnou historii z pohledu nálezů a podkladů z již proběhlých archeologických výzkumů. Dále pak probírám vztah města k okolnímu světu. Po představení města následuje rozdělení nalezených mincí chronologicky, podle hodnoty kovů a v daných kovech budou mince řazené podle jednotlivých motivů. Struktura katalogu je převzatá z publikace Itala Vecchiho a doplněná z prací HN Italy a Fiorenza Catalliho. Výše zmíněná literatura je nejaktuálnější za posledních patnáct let s tím, že všechny ostatní práce a katalogy budou pouze doplňujícím materiálem. Všechna typologie je převzatá od Vecchiho a aktuální k roku 2012. Katalog je řazen abecedně podle jednotlivých měst.

1. COSA VOLCIENTUM

Bývalé přístavní město Cosa, dnešní Ansedonia, leží 7km jihovýchodně od přímořského města Orbetello, na skalnatém mysu s výhledem na Tyrhénské moře. Byly zde nalezeny bronzové mince, datovatelné do 3. st. př. n. l., přesněji v letech 273 - 250. Jedná se o zpětnou dataci na základě paralelních římských mincí, které nesou opis: ROMANO. Mohou být spojovány s římskou námořní přípravou na 1. Punskou válku. Nominální hodnota mincí není jistá, pravděpodobně se vycházelo z římsko-kampánského standartu, spíše než z řecké litry. Římský *as* (bronzová jednotka) se pohyboval v letech 270-240 okolo 270 g tj. 10 uncí, mince z Cosy mají průměrnou váhu okolo 5–8 g, tedy ¼ unce.

Literatura:

- VECCHI 2012, 35.

1. Skupina hlava Marta (273-250 př. n. l.)

1.1. *Æ* (hodnota neznámá), série 1

Av.: vousatá hlava boha Marta s chocholatou přilbou z profilu, otočená vpravo, tečkovaný okraj

Rev.: kůň s uzdou, otočený vpravo, před ním delfin plavající vlevo, opis COSAN

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 37.

Hmotnostní rozpětí: 8,02–5,00 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 6,42 g (11 ks)

Nálezová oblast: Carsoli, Chiusy, Cosa, Italy, Orbetello, Talamone, Tarquinia, Tortoreto, Vetulonia.

1.1.

1.2. *Æ* (hodnota neznámá), série 2

Av.: vousatá hlava boha Marta s chocholatou přilbou z profilu, otočená vpravo, tečkovaný okraj

Rev.: kůň s uzdou, otočený vlevo, před ním delfin plavající vlevo, opis COSANO

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 38.

Hmotnostní rozpětí: 6,90-4,10 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,32 g (14 ks)

Nálezová oblast: Cosa, Italy, Orbetello, Talamone, Tarquinia, Tortoreto, Vetulonia.

1.2.

2. Skupina hlava Cosy (273-250 př. n. l.)

2.1. *Æ* (hodnota neznámá), série 3

Av.: hlava Cosy hledící vpravo s chocholatou přilbou, za ní hvězdy, opis COZA

Rev.: kůň s uzdou, otočený vpravo, opis COZANO

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 39.

Hmotnostní rozpětí: 6,78-5,60 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,99 g (6 ks)

Nálezová oblast: Ancaro di Norcia, Carsoli, Cosa, Gravisca, Talamone.

2.2. *Æ* (hodnota neznámá), série 4

Av.: hlava Cosy hledící vpravo s chocholatou přilbou, za ní hvězdy, opis Coza

Rev.: kůň s uzdou, otočený vlevo, opis COZANO

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 40.

Hmotnostní rozpětí: 6,90-3,61 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,23 g (11 ks)

Nálezová oblast: Ancaro di Norcia, Cosa, Orbetello, Talamone, Tarquinia.

2.2.

2.3. *Æ* (hodnota neznámá), série 5

Av.: hlava Cosy hledící doleva s chocholatou přilbou, za ní hvězdy, opis COZA

Rev.: kůň, otočený vpravo, opis COZANO

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 41.

Hmotnostní rozpětí: 7,42-2,98 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,60 g (10 ks)

Nálezová oblast: Ancaro di Norcia, Cosa, Orbetello, Talamone.

2.4. *Æ* (hodnota neznámá), série 6

Av.: hlava Cosy hledící vlevo s chocholatou přilbou, za ní hvězdy, opis COZA

Rev.: Kůň s uzdou, otočený vlevo, opis COZANO

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2012, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 5,60-4,75 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,13 g (5 ks)

Nálezová oblast: Carsoli, Cosa, Orbetello, Talamone, Tarquinia.

2.4.

2.5 Æ (hodnota neznámá), **série 7** (273-250 př. n. l.)

Av.: hlava Marta nebo Cosy s přilbou, hledící vlevo
 Rev.: kůň s uzdou, otočený vpravo, předním delfin

Lit.: VECCHI 2012, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 6,70 g (1 ks)

Nálezová oblast: Tarquinia.

Tab. I: Označení nominálů:

Kov	273 - 250 př. n. l.			
Æ	série 1	8,02–5,00 g	11 ks	neznámá
	série 2	6,90-4,10 g	14 ks	neznámá
	série 3	6,78-5,60 g	6 ks	neznámá
	série 4	5,23 g	11 ks	neznámá
	série 5	7,42-2,98 g	10 ks	neznámá
	série 6	5,60-4.75 g	5 ks	neznámá
	série 7	6,70 g	1 ks	neznámá

2. LUCCA

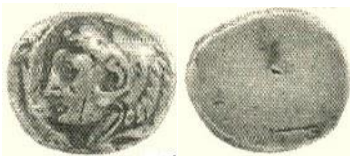
Město Lucca leží asi 20km od Tyrhénského moře směrem do vnitrozemí na ostrově na řece Auser. Území města dosahovalo na jihovýchodě až k řece Arno. Oba národy se dle dochovaných nálezů dostávaly často do střetů. Je pravděpodobné, že se střídaly v nadvládě nad městem. Etruské mince nalezené v nedalekých kopcích Gattaiola, Ponte Ginia a Bora dei Fratti, ukazují, že ve 4. st. př. n. l. bylo město etruské. Toto město mohlo hrát roli v obraně jiných etruských měst, konkrétně Voltery, která byla v té době nejmocnější město severozápadní Etrurie nebo Pisy, která získala na konci 4. století na důležitosti a rozšiřovala svůj vliv až do Versiglie a Pian di Lucca. Nalezené mince s mužskou/ženskou hlavou na lici jsou datované do konce 4. století (325-300 př. n. l.). Na rozdíl od skupin s hippocampem, kozou a bucraniem na aversu, ty jsou z 3. století. Skupina s hippocampem/kerberem je datovaná do konce 4. století (325-300 př. n. l.) a podle *HN Italy* pochází buď z Lucy, nebo z Pisy. Všechny mince jsou stříbrné.

Literatura:

- VECCHI 2012, 45.

1. Skupina **hlava Herkla** (325-300 př. n. l.)

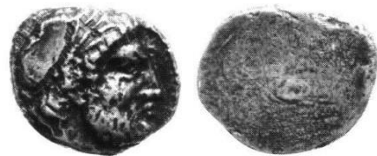
1.1. AR (hodnota didrachma), **série 1**
Av.: hlava mladého Herkla se lví kůží z profilu, hledící vlevo, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 47.
Hmotnostní rozpětí: 11,00 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

1.1.

2. Skupina **vousatá mužská hlava** (325-300 př. n. l.)

2.1. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 2**
Av.: vousatá mužská hlava s věncem, označení V, okraj
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 48.
Hmotnostní rozpětí: 11,37-10,54 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,96 g (2 ks)
Nálezová oblast: Lucca.

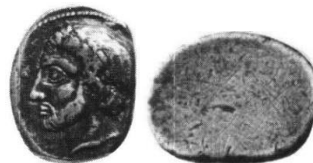

2.1.

2.2. AR (hodnota Λ – 5 jednotek), **série 3**
Av.: vousatá mužská hlava s věncem, hledící vlevo, označení Λ , tečkovaný okraj
Rev.: hladký

Lit.: CATALI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 49.

Hmotnostní rozpětí: 11,37-10,96 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,19 g (4 ks)
Nálezová oblast: Lucca.

2.2.

3. Skupina **mladá mužská hlava** (325-300 př. n. l.)

3.1. AR (hodnota Λ – 5 jednotek), **série 4**
Av.: mladá mužská hlava hledící vpravo s vavřínovým věncem, vlevo Λ , tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 50.
Hmotnostní rozpětí: 11,49-10,42 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,04 g (33 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

3.1.

3.2. AR (hodnota 5 jednotek), **série 5**
Av.: hlava mladého muže s vavřínovým věncem, vlevo V, tečkovaný okraj
Rev.: X se dvěma koncentrickými kruhy
Lit.: VECCHI 2012, č. 51.
Hmotnostní rozpětí: 11,23-10,81 g;
Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,02 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

3.2.

4. Skupina vousatá mužská hlava (325-300 př. n. l.)

4.1. AR (hodnota zredukovaných 5 jednotek), série 6

Av.: vousatá hlava muže hledící vpravo, označení C, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 71; VECCHI 2012, č. 53.

Hmotnostní rozpětí: 5,45 g (1 ks)

Nálezová oblast: Ponte Gini di Orentano.

4.1.

5. Skupina Hippocampus/Kerberos (325–300 př. n. l.)

5.1. AR (5 jednotek), série 7

Av.: ve výrazném hladkém kruhu hippocampus směřující doprava, obklopený 4 delfíny v poli, označení <

Rev.: stojící Kerberos s ocasem končícím u hadí tlamy, směřující doprava, v tenkém kruhu

Lit.: VECCHI 2012, č. 54.

Hmotnostní rozpětí: 5,36 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

5.1.

6. Skupina Hippocampus (3. století)

6.1. AR (hodnota CC – 10 jednotek), série 8

Av.: hippocampus směřující doprava, nad ním delfín otočený vpravo a CC, pod ním delfín směřující vlevo, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 55.

Hmotnostní rozpětí: 5,05-3,89 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,33 g (25 ks)

Nálezová oblast: Gattaiola.

6.1.

6.2. AR (hodnota CC – 10 jednotek), série 9

Av.: hippocampus směřující doprava, nad ním označení CC, pod ním 5 vlnek, okolo okraje nepravidelná tečkovaná hranice

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 57.

Hmotnostní rozpětí: 3,35 g (1 ks)

Nálezová oblast: Bora dei Fratti.

6.3. AR (hodnota C – 5 jednotek), série 10

Av.: hippocampus směřující vpravo, nad ním delfín a 4 špičaté hvězdy, pod ním C, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 29; VECCHI 2012, č. 58.

Hmotnostní rozpětí: 2,30-1,77 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,11 g (17 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

6.3.

6.4. AR (hodnota C – 5 jednotek), série 11

Av.: hippocampus směřující doleva, nad ním C, pod ním delfín směřující dolů, tečkované ohraničení

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 70; VECCHI 2012, č. 60.

Hmotnostní rozpětí: 2,25 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

6.4.

7. Skupina husa (3. století)

7.1. AR (hodnota 2,5 jednotky), série 12

Av.: stojící husa, hledící za sebe, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2012, č. 61.

Hmotnostní rozpětí: 0,71-0,67 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,69 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

7.1.

7.2. AR (hodnota asi 0,5 jednotky), série 13

Av.: stojící husa, hledící za sebe, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2012, č. 62;

Hmotnostní rozpětí: 0,24-0,21 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,23 g (6 ks)

Nálezová oblast: Gattaiola.

7.2.

8. Skupina **bucraunium** (3. století)

8.1. AR (hodnota asi 0,5 jednotky), **série 14**

Av.: bucraunium, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: VECCHI 2012, č. 63.

Hmotnostní rozpětí: 0,29 g (1 ks)

Nálezová oblast: Ponte Gini di Oretano.

Tab. II: Označení nominálů:

Kov	325 - 300 př. n. l.					3. století př. n. l.				
	AR	série 1	11,00 g	1 ks		didrachma	série 6	5,45 g	1 ks	C
	série 2	11,37-10,54 g	2 ks	V	5 jednotek	série 8	5,05-3,89 g	25 ks	CC	10 jednotek
	série 3	11,37-10,96 g	4 ks	Λ	5 jednotek	série 9	3,35 g	1 ks	CC	10 jednotek
	série 4	11,49-10,42 g	ks	Λ	5 jednotek	série 10	2,30-1,77 g	17 ks	C	5 jednotek
	série 5	11,23-10,81 g	2ks	V	5 jednotek	série 11	2,25 g	1 ks	C	5 jednotek
	série 7	5,36 g	1 ks	<	5 jednotek	série 12	0,71-0,67 g	2 ks		2,5 jednotky
						série 13	0,24-0,21 g	6 ks		0,5 jendotky
						série 14	0,29 g	1 ks		0,5 jednotky

3. PISA

U tohoto města neznáme původní název. Město leží na soutoku řek Arno a Auser na severní hranici Etrurie s Ligurií. Počátky města byly nejisté až do vykopávek pod středověkým městem, kde byly nalezeny důkazy o ranějším městu obchodujícím s Řeky, Etrusky, Galy a Ligury. Existuje několik příběhů o založení města, nejpravděpodobnější je asi ten, kde bylo město založeno Ligury, kteří byli v severní Itálii. Ve 3. st. př. n. l. město spolupracovalo s římskou armádou, sloužilo jako základna pro římské námořní výpravy proti Ligurům, Galům a Kartágincům. Zde nalezené mince a mince z blízkého okolí na sobě nesou motivy amfor a chobotnic. Jedná se o stříbrné mince datované do 4. – 3. století.

Literatura:

- VECCHI 2012, 65.

1. Skupina **amfora s chobotnicí** (4.-3. století)

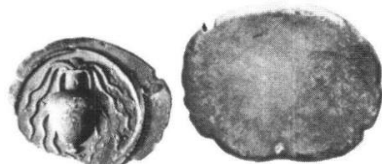
1.1. AR (hodnota XX – 20 jednotek), **série 1**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu chobotnice vylézající z amfory, dole XX
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2012, č. 67.
Hmotnostní rozpětí: 22,68-21,41 g; průměrné hmotnostní rozpětí: 22,09 g (5 ks)
Nálezová oblast: Campiglia Marittima, Pisa, San Piero a Grado.

1.1.

2. Skupina **amfora s chobotnicí** (4.-3. století)

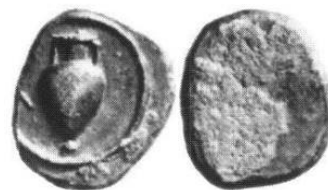
2.1. AR (hodnota X – 10 jednotek), **série 2**
Av.: chobotnice vylézající z amfory, dole X
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 70; *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2012, č. 68.
Hmotnostní rozpětí: 11,70-9,71 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,85 g (9 ks)
Nálezová oblast: Compiglia Marittima, San Piero a Grado.

2.1.

2.2. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 3**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu amfory, vlevo V
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 70; *HN Italy* 20XX, č. 30; VECCHI 2012, č. 69.

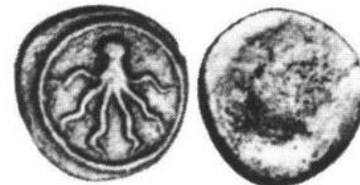
Hmotnostní rozpětí: 6,10-4,80 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,41 g (4 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

2.2.

3. Skupina **chobotnice** (4.-3. století)

3.1. AR (hodnota asi 2,5 jednotky), **série 4**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu chobotnice
Rev.: hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 70.
Hmotnostní rozpětí: 1,94-1,85 g; průměrné hmotnostní rozpětí: 1,90 g, (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

3.1.

3.2. AR (hodnota jednotka), **série 5**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu chobotnice
Rev.: hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 71.
Hmotnostní rozpětí: 1,80-0,63 g; průměrné hmotnostní rozpětí: 1,01 g (26 ks)
Nálezová oblast: Elba, Populonia.

3.2.

Tab. III: Označení nominálů:

Kov	4. - 3. století př. n. l.				
AR	série 1	22,68-21,41 g	5 ks	XX	20 jednotek
	série 2	11,70-9,71 g	9 ks	X	10 jednotek
	série 3	6,10-4,80 g	4 ks	V	5 jednotek
	série 4	1,94-1,85 g	2 ks		2,5 jednotky
	série 5	1,80-0,63 g	26 ks		1 jednotka

4. POPULONIE

Jméno Populonie, etrusky Pupluna, se odvozuje od etruského boha vína Fufluna. Leží přímo na pobřeží Tyrhénského moře. Byla obývána už v době Villanové. Podle Vergilia ale nebyla jedním z ligy dvanácti etruských měst. Nicméně její poloha jí umožňovala velký ekonomický růst. Ovládala námořní obchod a díky nedalekým oblastem jako Collin Metallifere a ostrovu Elba, kde byly železné doly, byla významným centrem těžby rud a minerálů, tím pádem byla jedním z největších specialistů na zpracování kovů. Obchodovala jak s Řeky, tak s Féničany. Zpracování kovů hrálo velkou roli už od 6. století. Blízké doly pomohly Populonii překonat ekonomickou krizi ve 4. století, která postihla většinu etruských měst a trvala až do 2. století. Později se město dostalo pod nadvládu Římanů a ve 3. století se zapletla do války mezi Římany a Boi. Byly zde nalezeny zlaté, stříbrné i bronzové mince. Populonské mince byly v 5. století ovlivněny řeckou ikonografií, ale v etruském stylu, takže zahrnovala více příšer a zvířat, nicméně co se motivů týče, se nijak neomezovala. Nejznámějším motivem těchto mincí je hlava lva z profilu na zlatých ražbách a hned několik sérií s motivem Gorgony. Z etruských mincí jsou populonské mince v nálezích rozhodně nejčetnější.

Literatura:

- *HN Italy* 2001, 31.
- *VECCHI* 2012, 75.

1. Skupina příšery a zvířata (5. století)

1.1. AR (hodnota tridrachma), série 1

Av.: doleva otočený lev, ocas zakončený hadí hlavou, krčící se na tenkém podkladě, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *CATALI* 2010, č. 71; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI* 2012, č. 77.

Hmotnostní rozpětí: 16,67-16,20 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 16,48 g (5 ks)

Nálezová oblast: Populonia.

1.1.

1.2. AR (hodnota tridrachma), série 2

Av.: kanec otočený doprava, na skalnatém podkladě, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *CATALI* 2010, č. 71; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI* 2012, č. 78.

Hmotnostní rozpětí: 17,53-15,75 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 16,34 g (8 ks)

Nálezová oblast: Follonica, Populonia.

1.2.

1.3. AR (hodnota didrachma), série 3

Av.: hlava a hrud' lva otočená doleva, kolem mořský had, pod ním tenký podklad, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *CATALI* 2010, č. 74; *HN Italy*, č.31; *VECCHI* 2012, č. 79.

Hmotnostní rozpětí: 10,87-9,97 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,52 g (4 ks)

Nálezová oblast: Populonia.

1.3.

1.4. AR (hodnota didrachma), série 4

Av.: hlava a trup lva otočený doprava, kolem mořský had, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *VECCHI* 2012, č. 80.

Hmotnostní rozpětí: 10,80 g (1 ks)

Nálezová oblast: Pianali di Castagneto.

1.4.

1.5. AR (hodnota drachma), **série 5**

Av.: hlava a trup lva, rozčuchaná hřívá, rozevřená čelist, otočená vlevo, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 81.

Hmotnostní rozpětí: 5,48-3,40 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,98 g (6 ks)

Nálezová oblast: Pianali di Castagneto, Populonia.

1.5.

1.6. AR (hodnota hemidrachma) **Série 6**

Av.: hlava a krk lva s otevřenou tlamou a rozčuchanou hřívou, otočená doleva, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *VECCHI 2012*, č. 82.

Hmotnostní rozpětí: 3,40-2,60 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,0 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.6.

2. První skupina **Gorgony** (425-400 př. n. l.)

2.1. AR (hodnota X – didrachma), **série 7**

Av.: Gorgona s čelenkou, pod ní dva delfíni, mezi nimi X, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 83.

Hmotnostní rozpětí: 8,29-8,10 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,17 g (4 ks)

Nálezová oblast: Penedés.

2.1.

2.2. AR (hodnota X – didrachma), **série 8**

Av.: Gorgona s čelenkou, pod ní X, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 84.

Hmotnostní rozpětí: 8,38-5,80 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,72 g (44 ks)

Nálezová oblast: Aleria, Prestino, Suvereto.

2.2.

2.3. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 9**

Av.: čelně hlava Gorgony, pod ní V, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 87.

Hmotnostní rozpětí: 4,15-3,51 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,87 g (4 ks)

Místo nálezů: Gravisca, Populonia.

2.3.

2.4. AR (hodnota 2,5 jednotky), **série 10**

Av.: čelně hlava Gorgony, pod ní II<, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 88.

Hmotnostní rozpětí: 2,07-1,80 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,92 g (4 ks)

Nálezová oblast: Cecina.

2.4.

3. První skupina **hlava boha Turmsa** (4. století)

3.1. AR (hodnota 10 jednotek), **série 11**

Av.: hlava Turmse s okřídlenou čapkou z profilu, otočená vlevo, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 32; *VECCHI 2012*, č. 89.

Hmotnostní rozpětí: 8,24-8,17 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,21 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

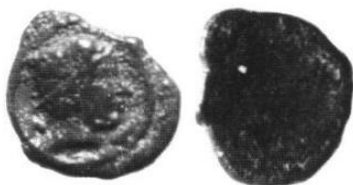
3.1.

3.2. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 12**
 Av.: hlava Turmse s okřídlenou čapkou, otočená vlevo, vpravo V, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: CATALLI 2010, č. 74; *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 90.
 Hmotnostní rozpětí: 4,31-2,16 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,77 g (15 ks)
 Nálezová oblast: Cecina.

3.2.

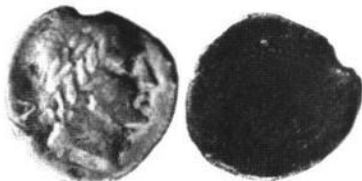
3.3. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 13**
 Av.: hlava Turmse hledící doprava, vpravo delfín, za ním V, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 92.
 Hmotnostní rozpětí: 4,16-3,95 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,04 g (4 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

3.3.

4. Skupina hlava muže (4. století)

4.1. AR (hodnota > - 5 jednotek), **série 14**
 Av.: ověšená hlava muže hledící doprava, zpod věnce vyčnívají kadeře, za ní označení >, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: VECCHI 2012, č. 93.
 Hmotnostní rozpětí: 3,17g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

4.1.

4.2. AR (hodnota IIV – 2,5 jednotky), **série 15**
 Av.: mladá mužská hlava, hledící doprava, za ní IIV, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 94.
 Hmotnostní rozpětí: 1,94 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

4.3. AR (hodnota I - jednotka), **série 16**
 Av.: mužská hlava hledící doprava, před ní označení I, souvislý okraj okolo
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 95.
 Hmotnostní rozpětí: 0,91-0,56g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,79 g (14 ks)

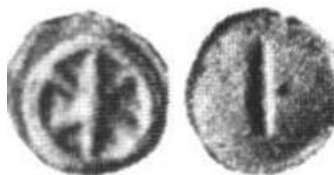
Nálezová oblast: Cecina, Volterra, Populonia.

4.3.

5. Skupina kolo (4. století)

5.1. AR (hodnota I - jednotka), **série 17**
 Av.: kolo
 Rev.: označení I
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 97.
 Hmotnostní rozpětí: 0,80 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Cecina.

5.1.

5.2. AR (hodnota jednotka), **série 18**
 Av.: kolo
 Rev.: kolo
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 98.
 Hmotnostní rozpětí: 0,80 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

5.3. AR (hodnota jednotka), **série 19**
 Av.: kolo s dlouhým osovým křížem, zpevněno dvěma vzpěrami
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 99.
 Hmotnostní rozpětí: 0,80-0,64 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,80 g (6 ks)
 Nálezová oblast: Populonia, Vetulonia.

5.3.

6. Skupina hlava lva (300-250 př. n. l.)

6.1. AV (hodnota ↑ - 50 assů), **série 20**
 Av.: hlava lva, směřující doprava, otevřená tlama, vypláznutým jazykem, pod ním ↑, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: CATALLI 2010, č. 76; *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 100.
 Hmotnostní rozpětí: 2,92-2,72 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,79 g (24 ks)
 Nálezová oblast: Campiglia Marittima, Chiusi, Populonia.

6.1.

6.2. AV (hodnota XXV – 25 assù), **série 21**
Av.: hlava lva, směřující doprava, otevřená tlama, vypláznutý jazyk, vlevo XXV, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 76; *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 102.
Hmotnostní rozpětí: 1,60-1,33 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,43 g (67 ks)
Nálezová oblast: Campiglia Marittima, Populonia.

6.2.

6.3. AV (hodnota XII< - 12,5 assu), **série 22**
Av.: hlava lva směřující doprava, otevřená tlama, vypláznutý jazyk, vlevo XII<, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 32; VECCHI 2012, č. 106.
Hmotnostní rozpětí: 0,73-0,60 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,69 g (9 ks)
Nálezová oblast: Campiglia Marittima.

6.3.

7. Skupina hlava Gorgony (300-250 př. n. l.)

7.1. AV (↑ - 50 assù), **série 23**
Av.: čelně Gorgona, vypláznutý jazyk, ve vlasech čelenka, pod ní ↑, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 107.
Hmotnostní rozpětí: 2,87-2,77 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,82 g (2 ks)
Nálezová oblast: Monte Pitti.

7.1.

8. Skupina ženská hlava (300-250 př. n. l.)

8.1. AV (hodnota ↑ - 50 assù), **série 24**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s náhrdelníkem, hledící doprava, vlevo ↑
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 108.

Hmotnostní rozpětí: 2,83-2,70 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,77 g (2 ks)
Nálezová oblast: Campiglia Marittima.

8.1.

8.2. AV (hodnota VXX – 25 assù), **série 25**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s náhrdelníkem, hledící doprava, vlasy stažené nahoru, vlevo VXX
Rev.: hladký
Lit.: CATALI 2010, č. 76; *HN Italy*, 4. 33; VECCHI 2012, č. 109.
Hmotnostní rozpětí: 1,40-1,30 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,35g (7 ks)
Nálezová oblast: Buonconvento, Populonia.

8.2.

8.3. AV (hodnota XXV - 25 assù), **série 26**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s náhrdelníkem, hledící doleva, vlasy stažené nahoru, vpravo XXV
Rev. hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 110.
Hmotnostní rozpětí: 1,32 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

8.3.

8.4. AV (hodnota XXV – 25 assù), **série 27**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s náhrdelníkem, vlasy vyčesané nahoru, hledící doprava, před ní XXX
Rev.: hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 111.
Hmotnostní rozpětí: 1,43 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

8.4.

9. Skupina mužská hlava (300-250 př. n. l.)

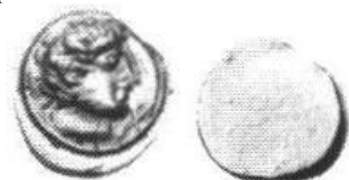
9.1. AV (hodnota >XX – 25 assù), **série 28**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, kudrnaté vlasy, na krku nákrčník, vlevo >XX
Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 32; *VECCHI 2012*, č. 112.
 Hmotnostní rozpětí: 1,06-1,50 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,37 g (75 ks)
 Nálezová oblast: Città di Castello, Firenze,
 Piombino, Populonia, Roselle.

9.1.

9.2. AV (hodnota X – 10 assů), **série 29**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská
 hlava, hledící doprava, kudrnaté vlasy, pod
 bradou X
 Rev.: hladký
 Lit.: *CATALI 2010*, č. 76; *HN Italy*, č. 33;
VECCHI 2012, č. 116.
 Hmotnostní rozpětí: 0,48-0,61 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,55 g (26 ks)
 Nálezová oblast: Campiglia Marittima,
 Populonia.

9.2.

9.3. AV (hodnota X – 10 assů), **série 30**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská
 hlava, hledící doleva, pod bradou X
 Rev.: hladký
 Lit.: *CATALI 2010*, č. 76; *HN Italy*, č. 32;
VECCHI 2012, č. 118.
 Hmotnostní rozpětí: 0,50-0,58 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,55 g (29 ks)
 Nálezová oblast: Populonia, Vetulonia.

9.3.

9.4. AV (hodnota X – 10 assů), **série 31**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská
 hlava, kudrnaté vlasy, za ní X
 Rev.: hladký
 Lit.: *CATALI 2010*, č. 76; *HN Italy*, č. 33;
VECCHI 2012, č. 120.
 Hmotnostní rozpětí: 0,50-0,70 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,57 g (19 ks)
 Nálezová oblast: Campiglia Marittima.

9.4.

9.5. AV (hodnota X – 10 assů), **série 32**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská
 hlava s náhrdelníkem, kudrnaté vlasy, za ní X

Rev.: hladký
 Lit.: *VECCHI 2012*, č. 122.
 Hmotnostní rozpětí: 0,68 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

5.

10. skupina hippocampus (300-250 př. n. l.)

10.1. AV (hodnota IV (↑) – 50 assů), **série 33**
 Av.: hippocampus otočený doprava, pod ním IV,
 tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 33; *VECCHI 2012*, č. 123.
 Hmotnostní rozpětí: 2,77 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

10.1.

10.2. AV (hodnota XIIC – 12,5 assů), **série 34**
 Av.: hippocampus otočený doleva, nad ním
 delfin, pod ním XIIC, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *CATALI 2010*, č. 76; *HN Italy*, č. 33;
VECCHI 2012, č. 124.
 Hmotnostní rozpětí: 0,75 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

10.2.

11. skupina sova (300–250 př. n. l.)

11.1. AV (hodnota X – 10 assů), **série 35**
 Av.: sova z tříčtvrtečního pohledu, otočená
 doleva, za ní X, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 33; *VECCHI 2012*, č. 125.
 Hmotnostní rozpětí: 0,68 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Campiglia Marittima.

11.1.

11.2. AV (hodnota X – 10 assů), **série 36**
 Av.: sova otočená doleva, za ní X, tečkovaný
 okraj
 Rev.: dva půlměsíce zády k sobě, v poli za nimi
 kroužky
 Lit.: *VECCHI 2012*, č. 126.

Hmotnostní rozpětí: 0,80 g (1 ks)

12. Druhá skupina **Gorgony** (300-250 př. n. l)

12.1. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 37**

Av.: čelně Gorgona, ve vlasech diadém, pod ní X:X, tečkovaný okraj

Rev.: asi *poplv* (?)

Lit.: CATALI 2010, č. 76; *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 127.

Hmotnostní rozpětí: 6,05-8,80 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,22 g (244 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

12.1.

12.2. AR (hodnota X:X – 20 assů), **série 38** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, ve vlasech diadém, pod ní X:X, tečkovaný okraj

Rev.: *pvplvna*, půlměsíc okolo šesti slunečních paprsků

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 136.

Hmotnostní rozpětí: 4,47-7,98 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 6,28 g (51 ks)

Nálezová oblast: Cecina, Montalcini, Ponte Gini di Oretano, Populonia.

12.2.

12.3. AR (hodnota X X – 20 assů), **série 39** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X X, tečkovaný okraj

Rev.: *pvplvna*, hvězda okolo trojzubce s půlměsícem, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 139.

Hmotnostní rozpětí: 6,44-8,67 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,51 g (15 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Sovana.

12.4. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 40** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: *pvplvna*, okolo hvězda sluneční paprsky a půlměsíc

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 141.

Hmotnostní rozpětí: 7,60 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.4.

12.5. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 41** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: chobotnice

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 142.

Hmotnostní rozpětí: 6,88-8,50 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,55 g (12 ks)

Nálezová oblast: Populonia.

12.5.

12.6. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 42** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: 2 chobotnice

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 143.

Hmotnostní rozpětí: 7,70-7,94 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,82 g (2 ks)

Nálezová oblast: Tarquinia.

12.6.

12.7. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 43** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: chapadlo (?)

Lit.: VECCHI 2012, č. 144.

Hmotnostní rozpětí: 7,62 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.8. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 44** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: chobotnice a 2 trojzubce

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 145.

Hmotnostní rozpětí: 6,90-8,46 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,89 g (19 ks)

Nálezová oblast: Vetulonia, Sovana.

12.8.

12.9. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 45** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 147.

Hmotnostní rozpětí: 8,30-8,42 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,41 g (3 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.10. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 46** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní

X:X, tečkovaný okraj

Rev.: kyj

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 148.

Hmotnostní rozpětí: 7,24-8,94 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,18 g (16 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

12.10.

12.11. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 47** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X:X, tečkovaný okraj

Rev.: kulatý výčnělek

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 150.

Hmotnostní rozpětí: 8,50-9,29 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,15 g (156 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Montalcino, Populonia.

12.11.

12.12. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 48** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: naproti sobě dva caducei

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 156.

Hmotnostní rozpětí: 6,40-9,10 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,16 g (82 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

12.12.

12.13. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 49** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 160.

Hmotnostní rozpětí: 7,96-8,50 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,33 g (9 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.13.

12.14. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 50** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: nepravidelné křížkování

Lit.: *HN Italy*, č. 34; VECCHI 2012, č. 161.

Hmotnostní rozpětí: 5,54-8,31 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,60 g (32 ks)

Nálezová oblast: Populonia.

12.14

12.15. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 51** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: nepravidelné křížkování

Lit.: *HN Italy*, č. 34; VECCHI 2012, č. 163.

Hmotnostní rozpětí: 7,79-8,74 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,27 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.15.

12.16. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 52** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 33; VECCHI 2012, č. 164.

Hmotnostní rozpětí: 6,95-8,80 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,21 g (215 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia, Roselle.

12.16.

12.17. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 53** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: nepravidelné křížkování

Lit.: *HN Italy*, č. 34; VECCHI 2012, č. 173.

Hmotnostní rozpětí: 6,95-7,94 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,45 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

12.17.

12.18. AR (hodnota OXXO – 20 assů), **série 54** (3. století)

Av.: ve výrazném hladkém kruhu Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní OX· · · XO

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 174.

Hmotnostní rozpětí: 7,32-8,99 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,17 g (42 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Montalcino, Populonia, Vetulonia.

12.18.

12.19. AR (hodnota oxl:lxo – 20 assů), **série 55** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní oxl:lxo, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 177.

Hmotnostní rozpětí: 7,26-8,71 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,03 g (36 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

12.19.

12.20. AR (hodnota oX:Xo – 20 assů), **série 56** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní oX:Xo, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 179.

Hmotnostní rozpětí: 6,54 g (1 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

12.20.

12.21. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 57** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 180.

Hmotnostní rozpětí: 5,92-8,64 g

12.21.

12.22. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 58** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X·X, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 183.

Hmotnostní rozpětí: 5,31-9,32 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,13 g (121 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Montalcino, Populonia, Vetulonia.

12.22.

12.23. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 59** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní XX, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 188.

Hmotnostní rozpětí: 6,86-9,00 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,19 g (48 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia, Vetulonia.

12.23.

12.24. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 60** (3. století)

Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X·X, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 191.

Hmotnostní rozpětí: 4,07-9,30 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,86 g (140 ks)

Nálezová oblast: Montalcino, Populonia, Roselle, Vetulonia.

12.24.

12.25. AR (hodnota X – 20 assů), **série 61** (3. století)

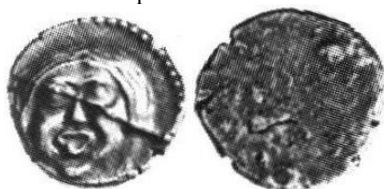
Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 197.
 Hmotnostní rozpětí: 7,69-7,98 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,84 g (2 ks)
 Nálezová oblast: Populonia.

12.25.
 12.26. AR (hodnota XX – 20 assů), **série 62** (3. století)
 Av.: čelně Gorgona, kudrny a diadém ve vlasech, pod ní X·X, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 198.
 Hmotnostní rozpětí: 6,46-8,10 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,52 g (19 ks)
 Nálezová oblast: Itálie, Vetulonia.

12.26.
 12.27. AR (hodnota X – 10 assů), **série 63** (3. století)
 Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní X, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 200.
 Hmotnostní rozpětí: 3,39-3,93 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,58 g (3 ks)
 Nálezová oblast: Populonia.

12.27.
 12.28. AR (hodnota V – 5 assů), **série 64** (3. století)
 Av.: čelně Gorgona, diadém ve vlasech, pod ní V, tečkovaný okraj
 Rev.: trojzubec
 Lit.: *HN Italy*, č. 33; *VECCHI 2012*, č. 201.
 Hmotnostní rozpětí: 1,77-2,04 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,91 g (2 ks)
 Nálezová oblast: Populonia.

12.28.

13. skupina hlava Herkla (300-250 př. n. l.)

13.1. AR (hodnota X – 20 assů), **série 65**
 Av.: čelně hlava mladého Herkla, lví kůže kolem krku, pod ní X, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 202.
 Hmotnostní rozpětí: 6,25-9,38 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,16 g (87 ks)
 Nálezová oblast: Montalcino, Populonia.

13.1.
 13.2. AR (hodnota X – 20 assů), **série 66**
 Av.: čelně hlava mladého Herkla, lví kůže kolem krku, pod ní X, tečkovaný okraj
 Rev.: kj
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 207.
 Hmotnostní rozpětí: 7,21-8,65 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,21 g (41 ks)
 Nálezová oblast: Itálie, Montalcino, Populonia.

13.2.
14. skupina hlava Menvry (300-250 př. n. l.)

14.1. AR (hodnota X – 20 assů), **série 67**
 Av.: hlava Menvry z tříčtvrtěčního pohledu doleva, přilba se třemi chocholy, na krku náhrdelník, vlevo X, tečkovaný okraj
 Rev.: *pvplvna*, čtyřcípá hvězda pod ní půlměsíc, tečkovaný okraj
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 209.
 Hmotnostní rozpětí: 7,61-8,83 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,14 g (20 ks)
 Nálezová oblast: Campania.

14.1.
 14.2. AR (hodnota X – 20 assů), **série 68**
 Av.: čelně hlava Menvry mírně natočená doleva, přilba se třemi chocholy, na krku náhrdelník, vlevo X, tečkovaný okraj
 Rev.: *mi : pvplvna : les*, trs 7 kuliček pod ním půlměsíc, tečkovaný okraj
 Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 211.
 Hmotnostní rozpětí: 7,33-8,49 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 7,78 g (5 ks)
 Nálezová oblast: Sovana.

14.2.

15. Skupina mužská hlava (300–250 př. n. l.)

15.1. AR (hodnota X – 20 assů), série 69

Av.: vousatá mužská hlava mírně doleva s břechánovým věncem, vpravo luk a šíp, nad ní vlevo X, tečkovaný okraj

Rev.: 2 okřídlené blesky

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 212.

Hmotnostní rozpětí: 7,15 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

15.1.

16. Skupina ověčená mužská hlava (300-250 př. n. l.)

16.1. AR (hodnota X – 10 assů), série 70

Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověčená mužská hlava, hledící doleva, za ní X

Rev.: hladký, někdy s mělkým výčnělkem

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 213.

Hmotnostní rozpětí: 1,95-4,84 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,08 g (253 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Montalcino, Populonia,

16.1.

16.2. AR (hodnota X – 10 assů), série 70A

Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověčená mužská hlava, hledící doleva, za ní X

Rev.: *mi : pvplvna : les*, trs 7 kuliček, půlměsíc, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 223.

Hmotnostní rozpětí: 3,50 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

16.3. AR (hodnota X – 10 assů), série 71

Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověčená mužská hlava, hledící doleva, za ní X

Rev.: kyj

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 224.

Hmotnostní rozpětí: 3,45 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

16.3.

16.4. AR (hodnota 10 assů), série 72

Av.: ověčená mužská hlava, hledící doleva (?)

Rev.: neurčitý tvar

Lit.: *VECCHI 2012*, č. 225.

Hmotnostní rozpětí: 2,80-2,97 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,89 g (2 ks)

Nálezová oblast: Populonia.

16.5. AR (hodnota X – 10 assů), série 73

Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověčená mužská hlava, na krku koráلكový náhrdelník, hledící doleva, za ní X

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 226.

Hmotnostní rozpětí: 3,46-4,19 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,95 g (8 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

16.5.

16.6. AR (hodnota X – 10 assů), série 74

Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověčená mužská hlava, hledící doprava, za ní X

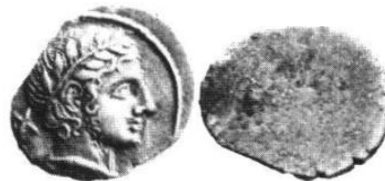
Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 227.

Hmotnostní rozpětí: 2,98-4,02 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,74 g (4 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

16.6.

17. Skupina ženská hlava (300-250 př. n. l.)

17.1. AR (hodnota X – 10 assů), série 75

Av.: ženská hlava se širokou stuhou ve vlasech a visacími náušnicemi, hledící doleva, za ní X, tečkovaný okraj

Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 228.

Hmotnostní rozpětí: 2,45-4,50 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,94 g (56 ks)

Nálezová oblast: Itálie, Populonia, Castel di Pietra.

17.1.

17.2. AR (hodnota X – 10 assů), série 76

Av.: ženská hlava se širokou stuhou ve vlasech a visacími náušnicemi, hledící doleva, za ní X, tečkovaný okraj

Rev.: chobotnice

Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 231.

Hmotnostní rozpětí: 3,28-3,92 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,49 g (3 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

17.2.

17.3. AR (hodnota X – 10 assů), **série 77**
Av.: ženská hlava se širokou stuhou ve vlasech a visacími náušnicemi, hledící doprava, za ní X, tečkovaný okraj
Rev.: 2 palmy
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 232.
Hmotnostní rozpětí: 3,82-4,18 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,00 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

17.3.

17.4. AR (hodnota X – 10 assů), **série 78**
Av.: hlava Persipnai na hlavě věnec z ječmene, hledící doprava, za ní X, vpravo pentagram, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 233.
Hmotnostní rozpětí: 3,67-4,03 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,85 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

17.4.

17.5. AR (hodnota X – 10 assů), **série 79**
Av.: ženská hlava, ve vlnitých vlasech diadém, hledící doprava, za ní X, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 234.
Hmotnostní rozpětí: 2,09-4,30 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 2,91 g (11 ks)
Nálezová oblast: Populonia, Vetulonia.

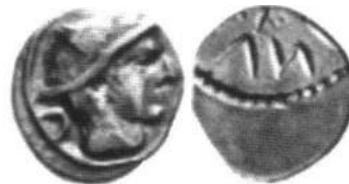

17.5.

18. Skupina hlava Turmse (3. století)

18.1. AR (hodnota V – 5 assů), **série 80**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V

Rev.: (*pvp*)*vna*, paprsek mezi dvěma puntíky, tečkovaný okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 235.
Hmotnostní rozpětí: 2,34 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.1.

18.2. AR (hodnota V – 5 assů), **série 81**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V
Rev.: *mi*, část půlměsíce, souvislé kruhové ohraničení
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 236.
Hmotnostní rozpětí: 1,23-3,40 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,79 g (12 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.3. AR (hodnota V – 5 assů), **série 82**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V
Rev.: *va*, část půlměsíce, tečkovaný okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 237.
Hmotnostní rozpětí: 1,01-1,03 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,02 (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.4. AR (hodnota V – 5 assů), **série 83**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V
Rev.: neurčitý
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 238.
Hmotnostní rozpětí: 1,260 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.4.

18.5. AR (hodnota V – 5 assů), **série 84**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 34; *VECCHI 2012*, č. 239.
Hmotnostní rozpětí: 1,05-2,08 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,63 g (30 ks)
Nálezová oblast: Roselle, Vetulonia.

18.5.

18.6. AR (hodnota V – 5 assů), **série 85**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní V
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 241.

Hmotnostní rozpětí: 1,42 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.7. AR (hodnota C – 5 assů), **série 86**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doleva, za ní C
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 36; *VECCHI 2012*, č. 242.
Hmotnostní rozpětí: 0,78-1,40 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,12 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.8. AR (hodnota V – 5 assů), **série 87**
Av.: hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doleva, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 243.
Hmotnostní rozpětí: 0,93 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

18.8.

18.9. AR (hodnota V – 5 assů), **série 88**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Turmse s okřídlenou čapkou ozdobenou půlměsícem, hledící doleva, za ní V
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 36; *VECCHI 2012*, č. 244.
Hmotnostní rozpětí: 0,89 g (1 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

19. Skupina mužská hlava (3. století)

19.1. AR (hodnota V – 5 assů), **série 89**
Av.: vousatá mužská hlava s věncem, nebo diadémem, hledící doprava, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 245.
Hmotnostní rozpětí: 1,20-2,45 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,91 g (55 ks)
Nálezová oblast: Populonia, Vetulonia.

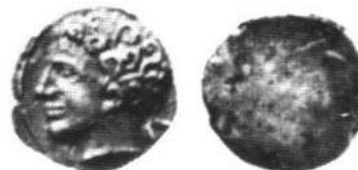
19.1.

19.2. AR (hodnota V – 5 assů), **série 90**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská hlava, hledící doprava, za ní V
Rev.: hladký (nebo s opisem)
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 248.
Hmotnostní rozpětí: 1,02-2,56 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,75 g (35 ks)
Nálezová oblast: Vetulonia.

19.2.

19.3. AR (hodnota V – 5 assů), **série 91**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská hlava, hledící doleva, za ní V
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 250.
Hmotnostní rozpětí: 1,46-2,00 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,80 g (6 ks)
Nálezová oblast: Vetulonia.

19.3.

20. Skupina ženská hlava (3. století)

20.1. AR (hodnota V – 5 assů), **série 92**
Av.: ženská hlava, vlnité vlasy svázané stuhou, hledící doleva, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 251.
Hmotnostní rozpětí: 1,35 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

21. Skupina hlava Menvry (3. století)

21.1. AR (hodnota V – 5 assů), **série 93**
Av.: hlava Menvry s helmou, hledící doprava, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 252.
Hmotnostní rozpětí: 1,71 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

22. Skupina sova (3. století)

22.1. AR (hodnota V – 5 assů), **série 94**
Av.: sova otočená vlevo, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 253.
Hmotnostní rozpětí: 1,18-2,10 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,66 g (3 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

22.1.

23. Skupina mužská hlava (3. století)

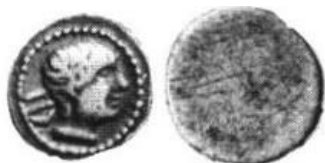
23.1. AR (hodnota UII – 2,5 assu), **série 95**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní UII
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 254.
Hmotnostní rozpětí: 0,60-1,22 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,91 g (42 ks)
Nálezová oblast: Vetulonia

23.1.

23.2. AR (hodnota CII – 2,5 assu), **série 96**

Av.: ve výrazném tečkovaném kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní CII
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 256.
Hmotnostní rozpětí: 0,58-1,25 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,91 g (29 ks)
Nálezová oblast: Populonia, Vetulonia.

23.2.

23.3. AR (hodnota IIV – 2,5 assu), **série 97**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní IIV
Rev.: 2 pentagramy, kruh a svitek
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 258.
Hmotnostní rozpětí: 0,95 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

23.3.

23.4. AR (hodnota CII – 2,5 assu), **série 98**
Av.: v hladkém kruhu mužská hlava, hledící doleva, za ní CII
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 256.
Hmotnostní rozpětí: 1,00-1,15 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,08 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá

23.4.

23.5. AR (hodnota UII – 2,5 assu), **série 99**
Av.: v tečkovaném kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní UII
Rev.: v tečkovaném kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní UII
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 260.
Hmotnostní rozpětí: 0,80 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

23.6. AR (hodnota CII – 2,5 assu), **série 100**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ověšená mužská hlava, hledící doleva, za ní CII
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 261.
Hmotnostní rozpětí: 0,90 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

23.6.

23.7. AR (hodnota <II – 2,5 assu), **série 101**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava se stuhou, hledící doleva, za ní <II
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 262.
Hmotnostní rozpětí: 0,80 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

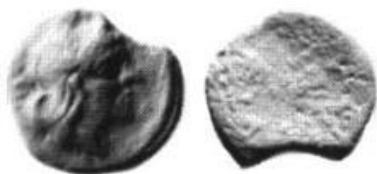
24. Skupina ženská hlava (3. století)

24.1. AR (hodnota CII – 2,5 assu), **série 102**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava ve vlasech stuha, hledící doprava, za ní CII
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 263.
Hmotnostní rozpětí: 0,64-1,00 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,87 g (8 ks)
Nálezová oblast: Vetulonia.

24.1.

24.2. AR (hodnota CII – 2,5 assu), **série 103**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s frygickou přílbou, hledící doprava, za ní CII
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 264.
Hmotnostní rozpětí: 0,77 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

24.2.

24.3. AR (hodnota <II – 2,5 assů), **série 104**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu ženská hlava s attickou přilbou, hledící doprava, za ní <II
 Rev.: hladký
 Lit.: VECCHI 2012, č. 265.
 Hmotnostní rozpětí: 0,75 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

25. Skupina zářící hlava (3. století)

25.1. AR (hodnota CII – 2,5 assů), **série 105**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu zářící hlava, hledící doprava, za ní CII
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 35; VECCHI 2012, č. 266.
 Hmotnostní rozpětí: 0,72-1,12 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,87 g (4 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

25.1.

26. Skupina delfin (3. století)

26.1. AR (hodnota CII – 2,5 assů), **série 106**
 Av.: delfin, otočený vlevo, pod ním CII
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 267.
 Hmotnostní rozpětí: 0,76 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

27. Skupina mužská hlava (3. století)

27.1. AR (hodnota I – ass), **série 107**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doleva, za ní I
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 268.
 Hmotnostní rozpětí: 0,28-0,52 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,41 g (10 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia, Populonia.

27.1.

27.2. AR (hodnota I – ass), **série 108**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava s límcem, hledící doleva, za ní I
 Rev.: hladký

Lit.: VECCHI 2012, č. 269.
 Hmotnostní rozpětí: 0,36-0,39 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,38 g (2 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

27.3. AR (hodnota I – ass), **série 109**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, za ní I
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 35; VECCHI 2012, č. 270.
 Hmotnostní rozpětí: 0,32-0,64 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,48 g (9 ks)
 Nálezová oblast: Populonia.

27.3.

27.4. AR (hodnota ass), **série 110**
 Av.: ve výrazném tečkovaném kruhu mužská hlava, hledící doprava
 Rev.: velké C, pod ním oválný objekt
 Lit.: *HN Italy*, č. 35; VECCHI 2012, č. 271.
 Hmotnostní rozpětí: 0,40 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

27.4.

28. Skupina mladá mužská hlava (3. století)

28.1. AR (hodnota V – 0,5 assu), **série 111**
 Av.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská hlava, hledící doprava, za ní V
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 272.
 Hmotnostní rozpětí: 0,25 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

28.1.

29. Skupina ženská hlava (3. století)

29.1. AR (hodnota X – 10 assů), **série 112**
 Av.: ověčená ženská hlava, hledící doleva, před ní X
 Rev.: hladký
 Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 273.
 Hmotnostní rozpětí: 2,20 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Monteleone in Sabina.

30. Skupina hlava lva (3. století)

30.1. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 113**
 Av.: hlava lva, otevřeně čelisti a vypláznutý jazyk, nad ní V, tečkovaný okraj
 Rev.: hladký

Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 274.
Hmotnostní rozpětí: 0,99-1,24 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,11 g (11 ks)
Nálezová oblast: San Cerbone.

30.1.

31. Skupina hlava **mladého muže** (3. století)

31.1. AR (hodnota V – 5 jednotek), **série 114**
Av.: hlava mladého muže, hledící doprava, za ní V, tečkovaný okraj
Rev.: blesk
Lit.: VECCHI 2012, č. 275.
Hmotnostní rozpětí: 1,36 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

32. Skupina hlava **mladého muže** (3. století)

32.1. AR (hodnota X – 10 assù), **série 115**
Av.: mladá mužská hlava, hledící doprava, za ní X, tečkovaný okraj
Rev.: blesk
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 276.
Hmotnostní rozpětí: 0,74 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

33. Skupina **skákaající zajíc** (3. století)

33.1. AR (hodnota neurčitá asi drachma), **série 116**
Av.: zajíc, otočený doprava, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 277.
Hmotnostní rozpětí: 3,57 - 4,11 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,92 g (9 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

33.1.

34. Skupina **hlava Usila** (3. století)

34.1. AR (hodnota neurčitá asi drachma), **série 117**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu čelně hlava Usila, okolo paprsky
Rev.: hladký
Lit.: VECCHI 2012, č. 278.
Hmotnostní rozpětí: 3,95 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

34.1.

34.2. AR (hodnota neurčitá asi hemiobol), **série 118**

Av.: čelně hlava Usila, okolo paprsky
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 279.
Hmotnostní rozpětí: 0,30 - 0,46 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,38 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

35. Skupina **hlava lva** (3. století)

35.1. AR (hodnota neurčitá asi diobol), **série 119**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu čelně hlava lva
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 280.
Hmotnostní rozpětí: 0,41 – 1,13 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,03 g (4 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

36. Skupina **hlava berana** (3. století)

36.1. AR (hodnota neurčitá asi diobol), **série 120**
Av.: hlava berana, otočená doprava, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 281.
Hmotnostní rozpětí: 0,76 - 0,91 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,84 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

37. Skupina **Kerberos** (3. století)

37.1. AR (hodnota neurčitá asi obol), **série 121**
Av.: ve výrazném hladkém kruhu Kerberos, na podložce kukuřičné zrna, otočený doprava,
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 282.
Hmotnostní rozpětí: 0,74 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

37.1.

38. Skupina **dva delfíni** (3. století)

38.1. AR (hodnota neurčitá asi obol), **série 122**
Av.: dva delfíni proti sobě, tečkovaný okraj
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 283.
Hmotnostní rozpětí: 0,65 - 0,80 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,71 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

38.1.

39. Skupina **hlava Siléna** (3. století)

39.1. AR (hodnota neurčitá asi obol), **série 123**

Av.: čelně hlava Siléna
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 284.
Hmotnostní rozpětí: 0,50 - 0,66 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,60 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

40. Skupina hlava **mladého muže** (3. století)

40.1. AR (hodnota neurčitá asi hemiobol), **série 124**

Av.: čelně hlava mladého muže
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 285.
Hmotnostní rozpětí: 0,25 - 0,43 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,35 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

40.2. AR (hodnota neurčitá asi drachma), **série 125**

Av.: hlava mladého muže, hledící doprava
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 286.
Hmotnostní rozpětí: 0,73 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

41. Skupina **hlava Herkla** (3. století)

41.1. AR (hodnota neurčitá asi diobol), **série 126**

Av.: hlava mladého Herkla se lví kůží, hledící doprava
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 287.
Hmotnostní rozpětí: 0,43 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

42. Skupina **hlava Gorgony** (3. století)

42.1. AR (hodnota neurčitá asi diobol), **série 127**

Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Gorgony z tříčtvrtečního pohledu
Rev.: hladký
Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 288.
Hmotnostní rozpětí: 0,67 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

43. Skupina **ženská hlava** (3. století)

43.1. AR (hodnota neurčitá asi obol), **série 128**

Av.: ženská hlava, hledící doprava
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 289.
Hmotnostní rozpětí: 0,75 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

44. Skupina **amfora** (3. století)

44.1. AR (hodnota neurčitá asi obol), **série 129**

Av.: amfora
Rev.: hladký
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 290.
Hmotnostní rozpětí: 0,62 - 0,65 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 0,64 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

45. Skupina **mužská hlava/ hvězdy** (250 - 200)

45.1. Æ (hodnota sextans), **série 130**

Av.: mladá mužská hlava, hledící vpravo, za ní ••, tečkovaný okraj
Rev.: 2 půlměsíce, 4 hvězdy
Lit.: *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 291.
Hmotnostní rozpětí: 11,70 - 14,42 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 12,88 g (10 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

45.1.

46. Skupina **ženská hlava** (250 – 200)

46.1. Æ (hodnota unce), **série 131**

Av.: ženská hlava, hledící vpravo, ve vlasech stuha, za ní •
Rev.: slunce, půlměsíc
Lit.: *HN Italy*, č. 31; *VECCHI 2012*, č. 292.
Hmotnostní rozpětí: 5,12 - 5,97 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,55 g (2 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

47. Skupina **vetalv pvlvna** (250 – 200)

47.1. Æ (hodnota sextans), **série 132**

Av.: hlava Sethlanse, na hlavě pileus ozdobený vavřínovým věncem, hledící doprava, vlevo • a před lodí, tečkovaný okraj
Rev.: **vetalv pvlvna**, ve výrazném hladkém kruhu kladivo a kleště, mezi nimi •
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 293.
Hmotnostní rozpětí: 10,60 - 18,00 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 14,09 g (22 ks)
Nálezová oblast: Populonia.

47.1.

48. Skupina **Menvra/sova** (pozdní 3. století)

48.1. Æ (hodnota triens), **série 133**

Av.: hlava Menvry s chocholou přílbou, hledící doprava, vlevo ••••, tečkovaný okraj
Rev.: **pvplvna**, ve výrazném hladkém kruhu čelně sova s roztaženými křídly, nad ní ••••
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 295.
Hmotnostní rozpětí: 18,48 - 32,57 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 23,26 g (22 ks)
Nálezová oblast: Casa Ricci, Populonia, Vetulonia.

48.1.

Kontramarky:
Půlměsíc a ••
Kříž v paprscitém kruhu
Hmotnostní rozpětí: 12,37-22,61 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 15,64 g (20 ks)
Lit.: *VECCHI 2012*, č. 297.

48.2. *Æ* (hodnota quadrans), **série 134**
Av.: hlava Menvry s chocholatou přílbou, hledící doprava, vlevo ••, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, ve výrazném hladkém kruhu čelně sova otočená doprava, nad ní ••
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 298.
Hmotnostní rozpětí: 17,25 g (1 ks)
Nálezová oblast: San Cerbone.

48.2.

48.3. *Æ* (hodnota sextans), **série 135**
Av.: hlava Menvry s chocholatou přílbou, hledící doprava, nad ní ••, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, ve výrazném hladkém kruhu sova, otočená doprava, vlevo půlměsíc mezi dvěma hvězdami, pod ní ••
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 299.
Hmotnostní rozpětí: 5,81 – 15,50 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 9,88 g (90 ks)
Nálezová oblast: Castiglione di San Martino, Monte Pitti Tomb, Populonia, Vicarello, Vetulonia.

48.3.

49. Skupina hlava Herkla/luk a šíp (pozdní 3. století)

49.1. *Æ* (hodnota sextans), **série 136**
Av.: hlava mladého Herkla, hledící doprava, ve vlasech diadém, na rameni kyj, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, ve výrazném hladkém kruhu luk a šíp vlevo, nad kyjem ••
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 304.
Hmotnostní rozpětí: 8,52 – 16,00 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,97 g (38 ks)
Nálezová oblast: Torelló d'en Cintes, Vicarello.

49.1.

49.2. *Æ* (hodnota sextans), **série 137**
Av.: hlava mladého Herkla, hledící doprava, ve vlasech diadém, na rameni kyj, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, ve výrazném hladkém kruhu vpravo luk a šíp, nad kyjem ••
Lit.: *HN Italy*, č. 35; *VECCHI 2012*, č. 307.

Hmotnostní rozpětí: 11,38 g (1 ks)
Nálezová oblast: Volterra.

50. Skupina hlava Turmse/2 caducei (pozdní 3. století)

50.1. *Æ* (hodnota triens), **série 138**
Av.: hlava Turmse s okřídlenou čapkou, hledící doprava, za ní ••••, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, caduceus a půlměsíc, pod nápisem *caduceus a ••••*, tečkovaný okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 36; *VECCHI 2012*, č. 308.
Hmotnostní rozpětí: 19,20 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

50.1.

50.2. *Æ* (hodnota sextans – 11 jednotek), **série 139**

Av.: bysta Turmsa s okřídlenou čapkou, hledící doprava, vlevo půlměsíc, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, /X mezi dvěma caducei, tečkovaný okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 36; *VECCHI 2012*, č. 309.
Hmotnostní rozpětí: 7,43-14,75 g;
Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,34 g (27 ks)
Nálezová oblast: Populonia, Vicarello.

50.2.

Kontramarky:
Kříž v paprscitém kruhu
Půlměsíc
Hmotnostní rozpětí: 7,10-14,28 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,72 g (4 ks)
Lit.: *VECCHI 2012*, č.

51. Skupina hlava Sethlanse/kleště a kladivo (pozdní 3. století)

51.1. *Æ* (hodnota triens – 10 jednotek), **série 140**
Av.: hlava Sethlanse, na hlavě pileus s vavřínovým věncem, hledící doprava, vlevo X, vpravo α, tečkovaný okraj
Rev.: *pvplvna*, kleště a kladivo, mezi nimi ••••, tečkovaný okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 36; *VECCHI 2012*, č. 311.
Hmotnostní rozpětí: 5,20-13,73 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 9,11 g (91 ks)
Nálezová oblast: Pianali di Castagneto, Populonia, San Cerbone, Vetulonia, Vicarello.

51.1.

Kontramarky (hodnota triens – 10 jednotek):
 Kříž v paprscitém kruhu
 Půlměsíc a ••••
 Hmotnostní rozpětí: 6,21-12,99 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,63 g (9 ks)
 Lit.: VECCHI 2012, č. 315.

Tab. IV: Označení nominálů:

Kov	5. století př. n. l.					4. století př. n. l.				
	AR	série 1	16,67-16,20 g	5 ks		tridrachma	série 11	8,24-8,17 g	2 ks	
	série 2	17,53-15,75 g	8 ks		tridrachma	série 12	4,31-2,16 g	15 ks	V	5 jednotek
	série 3	10,87-9,97 g	4 ks		didrachma	série 13	4,16-3,95 g	4 ks	V	5 jednotek
	série 4	10,80 g	1 ks		didrachma	série 14	3,17g	1 ks	>	5 jednotek
	série 5	5,48-3,40 g	6 ks		drachma	série 15	1,94 g	1 ks	IIV	2,5 jednotky
	série 6	3,40-2,60 g	2 ks		hemidrachma	série 16	0,91-0,56g	14 ks	I	1 jednotka
	série 7	8,29-8,10 g	4 ks	X	didrachma	série 17	0,80 g	1 ks	I	1 jednotka
	série 8	8,38-5,80 g	44 ks	X	didrachma	série 18	0,80 g	1 ks		1 jednotka
	série 9	4,15-3,51 g	4 ks	V	5 jednotek	série 19	0,80-0,64 g	6 ks		jednotka
	série 10	2,07-1,80 g	4 ks	II<	2,5 jednotky					

Tab. V: Označení nominálů:

Kov	300-250 př. n. l.					pozdní 3. století př. n. l.			
	AV	série 20	2,92-2,72 g	24 ks	↑	50 assů			
	série 23	2,87-2,77 g	2 ks	↑	50 assů				
	série 24	2,83-2,70 g	2 ks	↑	50 assů				
	série 33	2,77 g	1 ks	IV	50 assů				
	série 21	1,60-1,33 g	67 ks	XXV	25 assů				
	série 25	1,40-1,30 g	7 ks	XXV	25 assů				
	série 26	1,32 g	1 ks	XXV	25 assů				
	série 27	1,43 g	1 ks	XXV	25 assů				
	série 28	1,06-1,50 g	75 ks	>XX	25 assů				
	série 34	0,75 g	1 ks	XIIC	12,5 assu				
	série 22	0,73-0,60 g	9 ks	XII<	12,5 assu				
	série 29	0,48-0,61 g	26 ks	X	10 assů				
	série 30	0,50-0,58 g	29 ks	X	10 assů				
	série 31	0,50-0,70 g	19 ks	X	10 assů				
	série 32	0,68 g	1 ks	X	10 assů				
	série 35	0,68 g	1 ks	X	10 assů				
	série 36	0,80 g	1 ks	X	10 assů				

AR	série 37	6,05-8,80 g	244 ks	X:X	20 assû			
	série 38	4,47-7,98 g	51 ks	X:X	20 assû			
	série 39	6,44-8,67 g	15 ks	X X	20 assû			
	série 40	7,60 g	1 ks	XX	20 assû			
	série 41	6,88-8,50 g	12 ks	XX	20 assû			
	série 42	7,70-7,94 g	2 ks	XX	20 assû			
	série 43	7,62 g	1 ks	XX	20 assû			
	série 44	6,90-8,46 g	19 ks	XX	20 assû			
	série 45	8,30-8,42 g	3 ks	XX	20 assû			
	série 46	7,24-8,94 g	16 ks	XX	20 assû			
	série 47	8,50-9,29 g	156 ks	XX	20 assû			
	série 48	6,40-9,10 g	82 ks	XX	20 assû			
	série 49	7,96-8,50 g	9 ks	XX	20 assû			
	série 50	5,54-8,31 g	32 ks	XX	20 assû			
	série 51	7,79-8,74 g	2 ks	XX	20 assû			
	série 52	6,95-8,80 g	215 ks	XX	20 assû			
	série 53	6,95-7,94 g	2 ks	XX	20 assû			
	série 57	5,92-8,64 g	44 ks	XX	20 assû			
	série 58	5,31-9,32 g	121 ks	XX	20 assû			
	série 59	6,86-9,00 g	48 ks	XX	20 assû			
	série 60	4,07-9,30 g	140 ks	XX	20 assû			
	série 62	6,46-8,10 g	19 ks	XX	20 assû			
	série 54	7,32-8,99 g	42 ks	OXXO	20 assû			
	série 55	7,26-8,71 g	36 ks	oxl:lxo	20 assû			
	série 56	6,54 g	1 ks	oX:Xo	20 assû			
	série 61	7,69-7,98 g	2 ks	X	20 assû			
	série 65	6,25-9,38 g	87 ks	X	20 assû			
	série 66	7,21-8,65 g	41 ks	X	20 assû			
	série 67	7,61-8,83 g	20 ks	X	20 assû			
	série 68	7,33-8,49 g	5 ks	X	20 assû			
	série 69	7,15 g	1 ks	X	20 assû			
	série 63	3,39-3,93 g	3 ks	X	10 assû			
	série 70	1,95-4,84 g	253 ks	X	10 assû			
	série 70A	3,50 g	1 ks	X	10 assû			
	série 71	3,45 g	1 ks	X	10 assû			
série 73	3,46-4,19 g	8 ks	X	10 assû				
série 74	2,98-4,02 g	4 ks	X	10 assû				
série 75	2,45-4,50 g	56 ks	X	10 assû				
série 76	3,28-3,92 g	3 ks	X	10 assû				
série 77	3,82-4,18 g	2 ks	X	10 assû				
série 78	3,67-4,03 g	2 ks	X	10 assû				
série 79	2,09-4,30 g	11 ks	X	10 assû				
série 112	2,20 g	1 ks	X	10 assû				
série 115	0,74 g	1 ks	X	10 assû				
série 72	2,80-2,97 g	2 ks		10 assû				
série 64	1,77-2,04 g	2 ks	V	5 assû				
série 80	2,34 g	1 ks	V	5 assû				
série 81	1,23-3,40 g	12 ks	V	5 assû				
série 82	1,01-1,03 g	2 ks	V	5 assû				
série 83	1,260 g	1 ks	V	5 assû				
série 84	1,05-2,08 g	30 ks	V	5 assû				
série 85	1,42 g	1 ks	V	5 assû				

	série 86	0,78-1,40 g	3 ks	C	5 assû				
	série 87	0,93 g	1 ks	V	5 assû				
	série 88	0,89 g	1 ks	V	5 assû				
	série 89	1,20-2,45 g	55 ks	V	5 assû				
	série 90	1,02-2,56 g	35 ks	V	5 assû				
	série 91	1,46-2,00 g	6 ks	V	5 assû				
	série 92	1,35 g	1 ks	V	5 assû				
	série 93	1,71 g	1 ks	V	5 assû				
	série 94	1,18-2,10 g	3 ks	V	5 assû				
	série 113	0,99-1,24 g	11 ks	V	5 assû				
	série 114	1,36 g	1 ks	V	5 assû				
	série 95	0,60-1,22 g	42 ks	UII	2,5 assu				
	série 99	0,80 g	1 ks	UII	2,5 assu				
	série 96	0,58-1,25 g	29 ks	CII	2,5 assu				
	série 98	1,00-1,15 g	2 ks	CII	2,5 assu				
	série 100	0,90 g	1 ks	CII	2,5 assu				
	série 102	0,64-1,00 g	8 ks	CII	2,5 assu				
	série 103	0,77 g	1 ks	CII	2,5 assu				
	série 105	0,72-1,12 g	4 ks	CII	2,5 assu				
	série 106	0,76 g	1 ks	CII	2,5 assu				
	série 97	0,95 g	1 ks	VII	2,5 assu				
	série 101	0,80 g	1 ks	<II	2,5 assu				
	série 104	0,75 g	1 ks	<II	2,5 assu				
	série 107	0,28-0,52 g	10 ks	I	1 ass				
	série 108	0,36-0,39 g	2 ks	I	1 ass				
	série 109	0,32-0,64 g	9 ks	I	1 ass				
	série 110	0,40 g	1 ks		1 ass				
	série 111	0,25 g	1 ks	V	0,5 assu				
	série 116	3,57 - 4,11 g	9 ks		drachma				
	série 117	3,95 g	1 ks		drachma				
	série 118	0,30 - 0,46 g	2 ks		hemiobol				
	série 119	0,41 - 1,13 g	4 ks		diobol				
	série 120	0,76 - 0,91 g	3 ks		diobol				
	série 121	0,74 g	1 ks		obol				
	série 122	0,65 - 0,80 g	3 ks		obol				
	série 123	0,50 - 0,66 g	3 ks		obol				
	série 124	0,25 - 0,43 g	3 ks		hemiobol				
	série 125	0,73 g	1 ks		drachma				
	série 126	0,43 g	1 ks		diobol				
	série 127	0,67 g	1 ks		diobol				
	série 128	0,75 g	1 ks		obol				
	série 129	0,62 - 0,65 g	2 ks		obol				
Æ	série 130	11,70 - 14,42 g	10 ks		sextans	série 133	18,48 – 32,57 g	22 ks	triens
	série 131	5,12 - 5,97 g	2 ks		unce	série 134	17,25 g	1 ks	quadrans
	série 132	10,60 - 18,00 g	22 ks		sextans	série 135	5,81 – 15,50 g	90 ks	sextans
						série 136	8,52 – 16,00 g	38 ks	sextans
						série 137	11,38 g	1 ks	sextans
						série 138	19,20 g	1 ks	triens
						série 139	7,43-14,75 g	27 ks	sextans
						série 140	5,20-13,73 g	91 ks	triens

5. CENTRÁLNÍ ETRURIE

V této oblasti se bavíme o rytých bronzových sériích, které jsou přisuzovány samostatným mincovnám. Bohužel špatné nálezové záznamy tuto práci stěžují. Zatím se mince z Centrální Etrurie přisuzují mincovnám v: Acanaru, Cecině, Cetoně, Gravisce, Populonii, Valle d Orcii, Valle Fuino di Cascia a Vetulonii. Jedná se o ryté bronzové mince, na aversu je věncový okraj. Je zde předpokládána paralela se sicilským mincovnictvím v době Timoleonovy invaze. Označení hodnoty je složitější, ale pravděpodobně můžeme vycházet z některých populonských sériích, konkrétně série 139 s označením /X (11 jednotek triens) a série 140 s označením X (10 jednotek triens), označení se pohybuje v rozmezí od 1 – 100.

Literatura:

- *HN Italy* 2001, 27.
- VECCHI 2012, 317.

1. Skupina rytá centensimální ražba (pozdní 4. – 3. století)

1.1. Æ (hodnota DIC - 100 jednotek), série 1

Av.: vousatá ověčená hlava Tinia, hledící doprava, vlevo DIC , tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo
Rev.: ražený hippocampus, otočený vpravo, vlnitý okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 27; VECCHI 2012, č. 318.
Hmotnostní rozpětí: 30,66-40,85 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 35,34 g (6 ks)
Nálezová oblast: Cetona, Populonia, Valle Fuino di Cascia, Vulci.

1.1.

1.2. Æ (hodnota \uparrow - 50 jednotek), série 2

Av.: vousatá hlava Nethunse, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní \uparrow , tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo
Rev.: ražený hippocampus, otočený vpravo, vlnitý okraj
Lit.: *HN Italy*, č. 27; VECCHI 2012, č. 319.
Hmotnostní rozpětí: 17,39-26,36 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 22,80 g (3 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

1.2.

1.3. Æ (hodnota \uparrow - 50 jednotek), série 3

Av.: vousatá hlava Nethunse, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní \uparrow , tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo
Rev.: ve výrazném hladkém kruhu u stočeného hada ražený orel, otočený vpravo, hledící vlevo
Lit.: *HN Italy*, č. 27; VECCHI 2012, č. 320.
Hmotnostní rozpětí: 21,25-24,31 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 22,42 g (4 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

1.3.

1.4. Æ (hodnota \uparrow - 50 jednotek), série 4

Av.: vousatá hlava Nethunse, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní \uparrow , tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo
Rev.: ve vavřínovém věnci ražený gryf, kráčeující doprava
Lit.: *HN Italy*, č. 27; VECCHI 2012, č. 321.
Hmotnostní rozpětí: 19,04-26,42 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 22,12 g (3 ks)
Nálezová oblast: Populonia, Val d Orcia.

1.4.

1.5. Æ (hodnota XXX - 30 jednotek), série 5

Av.: vousatá hlava Herkla, hledící doprava, na hlavě lví kůže, za ní XXX, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

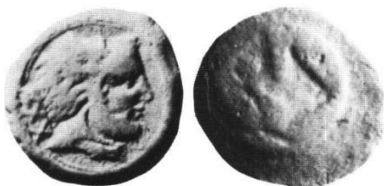
Rev.: ražený rejnok, plavající doprava, vlnitý okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 322.

Hmotnostní rozpětí: 10,99-14,69 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 13,04 g (7 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.5.

1.6. *Æ* (hodnota XXV - 25 jednotek), **série 6**

Av.: hlava Menvry s přílbou, hledící doprava, před ní XXV, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ve vavřínovém věnci ražený kohout, otočený vlevo

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 323.

Hmotnostní rozpětí: 8,93-12,22 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,95 g (10 ks)

Nálezová oblast: Ancarano di Norcia.

1.6.

1.7. *Æ* (hodnota XXV - 25 jednotek), **série 7**

Av.: hlava Menvry s přílbou, hledící doprava, před ní XXV, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ražený delfín, otočený vlevo, nad ním a pod ním ryba, vlnitý okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 324.

Hmotnostní rozpětí: 11,93 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.7.

1.8. *Æ* (hodnota XX - 20 jednotek), **série 8**

Av.: ověšená vousatá mužská hlava asi Tinia, hledící doprava, za ní XX, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ve vavřínovém věnci ražený orel s roztaženými křídly, otočený doleva, hledící vpravo

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 325.

Hmotnostní rozpětí: 8,61-11,35 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,05 g (6 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.8.

1.9. *Æ* (hodnota XX - 20 jednotek), **série 9**

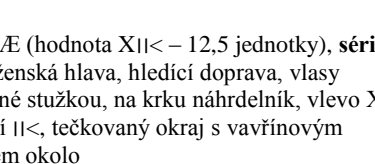
Av.: ověšená vousatá mužská hlava asi Tinia, hledící doprava, za ní XX, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ve vavřínovém věnci ražený orel, otočený doleva, hledící vpravo

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 326.

Hmotnostní rozpětí: 10,08 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.10. *Æ* (hodnota XI< - 12,5 jednotky), **série 10**

Av.: ženská hlava, hledící doprava, vlasy svázané stužkou, na krku náhrdelník, vlevo X, pod ní II<, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ve výrazném hladkém oválu stočený had

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 327.

Hmotnostní rozpětí: 5,80-6,39 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 6,10 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.10.

1.11. *Æ* (hodnota XI< - 12,5 jednotky), **série 11**

Av.: ženská hlava, hledící doprava, vlasy svázané stužkou, na krku náhrdelník, vlevo X, pod ní II<, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ražená ryba, plavající doprava, vlnitý okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 27; *VECCHI 2012*, č. 328.

Hmotnostní rozpětí: 5,45-6,78 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 6,12 g (6 ks)

Nálezová oblast: Gravisca.

1.11.

1.12. *Æ* (hodnota X - 10 jednotek), **série 12**

Av.: ověšená vousatá mužská hlava, hledící doprava, za ní X, tečkovaný okraj s vavřínovým věncem okolo

Rev.: ražená ryba, plavající doprava, vlnitý okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 329.

Hmotnostní rozpětí: 2,47-6,48 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,92 g (9 ks)

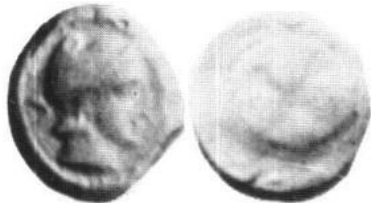
Nálezová oblast: neznámá.

1.12.

1.13. *Æ* (hodnota 5 jednotek), **série 13**

Av.: ve vavřínovém věnci hlava s frygickou přílbou, hledící doprava, vlevo >
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu ražený kříž
 Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 330.
 Hmotnostní rozpětí: 3,59-4,08 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,76 g (5 ks)
 Nálezová oblast: Cecina.

1.13.

1.14. *Æ* (hodnota 5 jednotek), **série 14**

Av.: ve vavřínovém věnci hlava s frygickou přílbou, hledící doprava, vlevo >
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu ražená šesticípá hvězda
 Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 331.
 Hmotnostní rozpětí: 2,06-5,06 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 3,11 g (7 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

1.14.

1.15. *Æ* (hodnota 2,5 jednotky), **série 15**

Av.: mladá mužská hlava, hledící doprava, před ní CII, tečkovaný okraj s věncem okolo
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu ražená šesticípá hvězda
 Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 332.
 Hmotnostní rozpětí: 1,31-2,49 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,95 g (5 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

1.15.

1.16. *Æ* (hodnota 2,5 jednotky), **série 16**

Av.: mladá mužská hlava, hledící doprava, před ní VII, tečkovaný okraj s věncem okolo
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu spirála
 Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 333.
 Hmotnostní rozpětí: 1,62-1,89 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,76 g (2 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

1.16.

1.17. *Æ* (hodnota jednotka), **série 17**

Av.: vousatá mužská hlava, hledící doprava, před ní I, tečkovaný okraj
 Rev.: prázdný
 Lit.: *HN Italy*, č. 28; *VECCHI 2012*, č. 334.
 Hmotnostní rozpětí: 0,53 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

1.18. *Æ*, **série 18**

Av.: ve výrazném hladkém kruhu hlava Apolona, hledící doprava, vavřínový věnec, na rameni toulec
 Rev.: sova z tříčtvrtečního pohledu
 Lit.: *HN Italy*, č. 27
 Hmotnostní rozpětí: 1,8-3,3 g
 Nálezová oblast: Centrální Etrurie, Němčice.

1.18.

1.19. *Æ*, **série 19**

Av.: vousatá mužská hlava, hledící doprava, před ve výrazném hladkém kruhu hlava černocho, hledící doleva
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu slon, otočený vlevo, pod ním C
 Lit.: *HN Italy*, č. 26.
 Hmotnostní rozpětí: 2,3-7,1 g
 Nálezová oblast: neznámá.

1.19.

Tab. VI: Označení nominálů:

Kov	4. - 3. století př. n. l.				
Æ	série 1	30,66-40,85 g	6 ks	ⓄIC	100 jednotek
	série 2	17,39-26,36 g	3 ks	↑	50 jednotek
	série 3	21,25-24,31 g	4 ks	↑	50 jednotek
	série 4	19,04-26,42 g	3 ks	↑	50 jednotek
	série 5	10,99-14,69 g	7 ks	XXX	30 jednotek
	série 6	8,93-12,22 g	25 ks	XXV	25 jednotek
	série 7	11,93 g	1 ks	XXV	25 jednotek
	série 8	8,61-11,35 g	6 ks	XX	20 jednotek
	série 9	10,08 g	1 ks	XX	20 jednotek
	série 10	5,80-6,39 g	2 ks	XII<	12,5 jednotky
	série 11	5,45-6,78 g	6 ks	XII<	12,5 jednotky
	série 12	2,47-6,48 g	9 ks	X	10 jednotek
	série 13	3,59-4,08 g	5 ks	>	5 jednotek
	série 14	2,06-5,06 g	7 ks	>	5 jednotek
	série 15	1,31-2,49 g	5 ks	CII	2,5 jednotky
	série 16	1,62-1,89 g	2 ks	VII	2,5 jednotky
	série 17	0,53 g	1 ks	I	1 jednotka

6. TARQUINIE

Město Tarquinia, etrusky Tarch(u)na, je považována za nejstarší etruské město. Podle pověsti bylo založeno mytickým Tarchonem, bratrem Tyrhéna. Je pokračovatelem villanovské kultury. Nacházelo se v oblasti jižní Etrurie a bylo postaveno na pahorku Pian di Civita, který leží 8km od Tyrhénského moře. Mělo jednu z výsadních pozic, co se týče náboženství a kultury. Podle tradice antických autorů pocházel z Tarquinie první římský král Lucius Tarquinius Priscus. Z dosavadních nálezů víme, že zde používali jako platidlo nasekané bronzové pruty, které předcházely mincím jako takovým. Tyto bronzové pruty mohou v sériích 115-117 představovat dupondius a monogram TA a III v sérii 118 může reprezentovat ass. V sériích 126 a 127 se jedná pravděpodobně o semunce, tedy o regulérní mincovní oběživo. Série 125-127, které na sobě nesou řecké A, jsou od nálezů v hrobce Giglioli, kde jsou na stěnách vyobrazeny podobné symboly v militárním kontextu, předmětem mnoha spekulací. Hrobka patřila přednímu městskému představiteli a vojákovi. Štítové odznaky, které se zde našly, měly podobné ikonografické motivy, jako tarquinské mince, mohly je tedy do určité míry ovlivňovat. V raném třetím století přijala Tarquinia opatření, ve kterém se zavázala podpořit Řím v případě potřeby.

Literatura:

- CAMPOREALE 2004, 244
- VECCHI 2013, 41.

1. Bronzové pruty (275 př. n. l.)

1.1. Æ, série 1

Av.: dva půlměsíce zády k sobě
Rev.: dva půlměsíce zády k sobě
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 41.
Hmotnostní rozpětí: 777-486,30 g
Nálezová oblast: Tarquinia.

1.2. Æ, série 2

Av.: dva půlměsíce zády k sobě, mezi nimi čtyřcípá hvězda
Rev.: dva půlměsíce zády k sobě, mezi nimi čtyřcípá hvězda
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 41.
Hmotnostní rozpětí: 503,75 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.2.

1.3. Æ, série 3

Av.: dva půlměsíce zády k sobě, mezi nimi osmicípá hvězda
Rev.: dva půlměsíce zády k sobě, mezi nimi osmicípá hvězda
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 41.
Hmotnostní rozpětí: 440,60 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.3.

1.4. Æ, série 4

Av.: A, III, A
Rev.: A, III, A
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 41.
Hmotnostní rozpětí: 601-221,25 g
Nálezová oblast: Tarquinia.

1.5. Æ (hodnota as), série 5

Av.: čtyři sluneční paprsky
Rev.: čtyři sluneční paprsky
Lit.: VECCHI 2013, č. 41.
Hmotnostní rozpětí: 364,25 g
Nálezová oblast: neznámá.

2. Oběživo založené na hodnotě assu o váze 288 g

2.1. Æ (hodnota as), série 6

Av.: osm slunečních paprsků
Rev.: osm slunečních paprsků
Lit.: VECCHI 2013, č. 42.
Hmotnostní rozpětí: 262,00 g
Nálezová oblast: Tuscania.

2.1.

2.2. Æ (hodnota as), **série 7**

Av.: přední část kance, otočený vlevo

Rev.: špička kopí

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 352,00-250,25 g

Nálezová oblast: Tarquinia.

2.2.

2.3. Æ (hodnota semis), **série 8**

Av.: hlava berana, hledící vpravo

Rev.: tyč

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 137,20 g

Nálezová oblast: Tarquinia.

2.3.

2.4. Æ (hodnota quadrans), **série 9**

Av.: delfin otočený vpravo, nad ním •••

Rev.: kotva

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 74,32-61,80 g

Nálezová oblast: Tarquinia.

2.4.

2.5. Æ (hodnota sextans), **série 10**

Av.: rádllo

Rev.: jařmo, pod tím ••

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 50,28 g

Nálezová oblast: Tarquinia.

2.6. Æ (hodnota unce), **série 11**

Av.: A

Rev.: půlměsíc, nad ním •

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 22,99 g

Nálezová oblast: Tarquinia.

2.6.

2.7. Æ (hodnota semunce), **série 12**

Av.: A

Rev.: caduceus

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 19,17-14,17 g

Nálezová oblast: Puglia.

2.7.

2.8. Æ (hodnota semunce), **série 13**

Av.: hladký

Rev.: caduceus

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 42.

Hmotnostní rozpětí: 16,98-10,30 g

Nálezová oblast: Vicarello.

Tab. VII: Označení nominálů:

Kov	275 př. n. l.		
Æ	série 1	777-486,30 g	
	série 2	503,75 g	
	série 3	440,60 g	
	série 4	601-221,25 g	
	série 5	364,25 g	As
	série 6	262,00 g	As
	série 7	352,00-250,25 g	As
	série 8	137,20 g	Semis
	série 9	74,32-61,80 g	quadrans
	série 10	50,28 g	sextans
	série 11	22,99 g	Unce
	série 12	19,17-14,17 g	semunce
	série 13	16,98-10,30 g	semunce

7. VETULONIA

Byla jedním z největších etruských měst. Ležela na výšinách Poggio Colonna dominujících zálivu s přístupem k Tyrhénskému moři. Záliv byl v římských dobách jezerem, které postupně vysychalo, a stala se z něj bažina, dnes se jedná o pláň Grosseto. Město je zmíněno u několika antických autorů, jako jsou např. Dionýsos z Hallikarnassu, Plínius, Ptolemaios, Silius Italicus. Podle poslední autora byla Vetulonia v římské tradici vedena jako město s lýdskými počátky, ze kterého převzali např. fasces a rudou tógu. Toto tvrzení je z části potvrzené nálezem z hrobky Tomba del Littore ve Vetulonii, kde byly nalezeny železné pruty. Jelikož nejsou žádné literární doklady o obléhání Vetulonie, dá se předpokládat, že v době úpadků etruských měst s Římany spolupracovali. První vetulonské mince jsou dost nápadně podobné mincím okolních etruských měst, zdá se, že osobitost získaly až později. Většina nalezených mincí je bronzová, ale razili i unikátní stříbrné série.

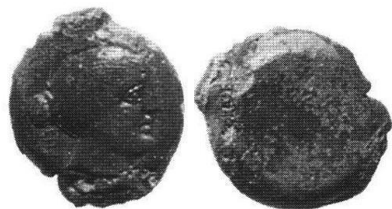
Literatura:

- JNAA 2011, 72.
- VECCHI 2012, 335.

1. Skupina **ženská hlava** (3. století)

1.1. *Æ* (hodnota unce), **série 1**

Av.: *vatl*, ženská hlava, hledící doprava, vlasy stuhou stažené do drdolu, na čele smyčka
Rev.: prázdný
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 337.
Hmotnostní rozpětí: 6,67-9,38 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,14 g (21 ks)
Nálezová oblast: Roselle, Vetulonia.

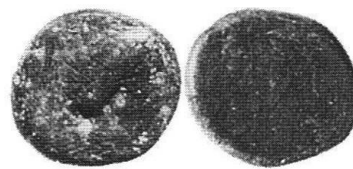
1.1.

1.2. *Æ* (hodnota unce), **série 2**

Av.: *vatl*, ženská hlava, hledící doprava, vlasy stuhou stažené do drdolu, na čele smyčka
Rev.: caduceus
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 339.
Hmotnostní rozpětí: 7,23-11,78 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,82 g (5 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

1.3. *Æ* (hodnota semunce), **série 3**

Av.: ženská hlava, hledící doprava
Rev.: prázdný
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 340.
Hmotnostní rozpětí: 5,57 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

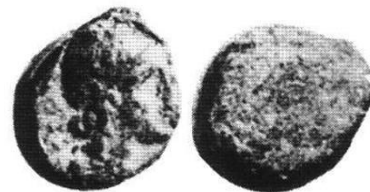

1.3.

2. Skupina **mužská hlava** (3. století)

2.1. *Æ* (hodnota unce), **série 4**

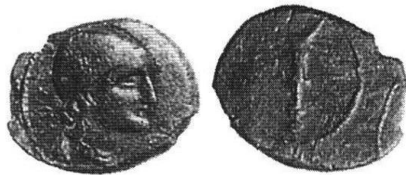
Av.: *vatl*, ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, na hlavě pileus
Rev.: prázdný
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 341.
Hmotnostní rozpětí: 6,15 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

2.1.

2.2. *Æ* (hodnota semunce), **série 5**

Av.: *vatl*, ve výrazném hladkém kruhu mužská hlava, hledící doprava, na hlavě pileus
Rev.: ve výrazném hladkém kruhu kormidelní veslo
Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 342.
Hmotnostní rozpětí: 1,02-5,95 g
Průměrné hmotnostní rozpětí: 4,84 g (9 ks)
Nálezová oblast: Vetulonia.

2.2.

2.3. AR (hodnota neurčitá), **série 6**

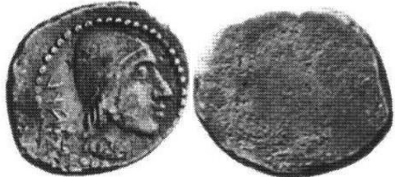
Av.: **vatl**, mužská hlava, hledící doprava, na hlavě pileus, tečkovaný okraj

Rev.: prázdný

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 343.

Hmotnostní rozpětí: 3,90 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

2.3.

2.4. AR (hodnota neurčitá), **série 7**

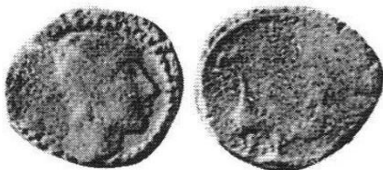
Av.: mužská hlava, hledící doprava, na hlavě pileus, tečkovaný okraj

Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 344.

Hmotnostní rozpětí: 3,75 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

2.4.

3. Skupina mužská hlava s delfíní kůží (3. století)

3.1. Æ (hodnota quadrans), **série 8**

Av.: mužská hlava, hledící doprava, na hlavě delfíní kůže, nad ní **•••**, tečkovaný okraj

Rev.: ve výrazném hladkém kruhu kotva a **•••**

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 345.

Hmotnostní rozpětí: 13,19 g (1 ks)

Nálezová oblast: Vetulonia.

3.1.

3.2. Æ (hodnota quadrans), **série 9**

Av.: mužská hlava, hledící doprava, na hlavě delfíní kůže, tečkovaný okraj

Rev.: **ctoa**, ve výrazném hladkém kruhu kotva a **•••**

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 346.

Hmotnostní rozpětí: 10,15-14,17 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 12,45 g (3 ks)

Nálezová oblast: Vetulonia.

3.2.

4. Skupina mužská hlava s ketosem (3. století)

4.1. Æ (hodnota sextans), **série 10**

Av.: **vatl vi**; mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, vpravo IV, pod ní **••**, tečkovaný okraj

Rev.: trojzubec mezi dvěma delfíny a dvěma peletami, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 347.

Hmotnostní rozpětí: 10,25-13,51 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,88 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

4.1.

4.2. Æ (hodnota sextans), **série 11**

Av.: **vatl**; mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, pod ní **••**, tečkovaný okraj

Rev.: trojzubec mezi dvěma delfíny a dvěma **••**, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 348.

Hmotnostní rozpětí: 6,32-15,67 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,12 g (147 ks)

Nálezová oblast: Pári, Talamone, Vicarello, Vetulonia.

4.2.

4.3. Æ (hodnota sextans), **série 12**

Av.: **vatl**; velká mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní **••**, tečkovaný okraj

Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny a **••**

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 353.

Hmotnostní rozpětí: 7,22-16,36 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,79 g (2 ks)

Nálezová oblast: Pári, Vetulonia.

4.3.

4.4. Æ (hodnota sextans), **série 13**

Av.: **vatl**; hlava Nethlanse, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní **••**, tečkovaný okraj

Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny a ••
 Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 354.
 Hmotnostní rozpětí: 6,40-16,62 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,21 g (26 ks)
 Nálezová oblast: Pari, Vicarello, Vetulonia.

4.4.

4.5. Æ (hodnota sextans), **série 14**
 Av.: *vati*; mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, za ní ••, tečkovaný okraj
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny a ••
 Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 356.
 Hmotnostní rozpětí: 6,10-14,28 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 8,86 g (40 ks)
 Nálezová oblast: Pari, Vetulonia.

4.5.

4.6. Æ (hodnota sextans), **série 15**
 Av.: *vati*; ostře řezaná mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, vlevo ••, tečkovaný okraj
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny a ••
 Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 358.
 Hmotnostní rozpětí: 6,74-12,94 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 9,41 g (24 ks)
 Nálezová oblast: Pari, Populonia, Vetulonia.

4.6.

Neurčitý typ, Æ (hodnota sextans), **série 10-15**
 Av.: *vati*; hlava Nethunse, hledící doprava
 Rev.: trojzubec
 Lit.: VECCHI 2012, č. 359.
 Hmotnostní rozpětí: 6,80-14,65 g; průměrné hmotnostní rozpětí: 9,14 g (46 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

4.7. Æ (hodnota sextans), **série 16**
 Av.: *vati*; mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, tečkovaný okraj
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu trojzubec mezi dvěma delfíny a ••
 Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 361.
 Hmotnostní rozpětí: 3,66-8,40 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,46 g (37 ks)
 Nálezová oblast: Pari, Stagnaccio, Vetulonia, Vicarello.

4.7.

4.8. Æ (hodnota unce), **série 17**
 Av.: mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, tečkovaný okraj
 Rev.: ve výrazném hladkém kruhu kolo s osmi paprsky, mezi nima ••
 Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 363.
 Hmotnostní rozpětí: 3,38 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

4.9. Æ (hodnota unce), **série 18**
 Av.: mužská hlava, hledící doprava, na hlavě ketos, před ní •, tečkovaný okraj
 Rev.: prázdný
 Lit.: VECCHI 2012, č. 364.
 Hmotnostní rozpětí: 3,38 g (1 ks)
 Nálezová oblast: Vetulonia.

Tab. VIII: Označení nominálů:

Kov	3. století			
AR	série 6	3,90 g	1 ks	neurčitá
	série 7	3,75 g	1 ks	neurčitá
Æ	série 1	6,67-9,38 g	21 ks	unce
	série 2	7,23-11,78 g	5 ks	unce
	série 3	5,57 g	1 ks	semunce
	série 4	6,15 g	1 ks	unce
	série 5	1,02-5,95 g	9 ks	semunce
	série 8	13,19 g	1 ks	quadrans
	série 9	10,15-14,17 g	3 ks	quadrans
	série 10	10,25-13,51 g	2 ks	sextans
	série 11	6,32-15,67 g	147 ks	sextans
	série 12	7,22-16,36 g	2 ks	sextans
	série 13	6,40-16,62 g	26 ks	sextans
	série 14	6,10-14,28 g	40 ks	sextans
	série 15	6,10-14,28 g	24 ks	sextans
	série 10-15	6,80-14,65 g	46 ks	sextans
	série 16	3,66-8,40 g	37 ks	sextans
	série 17	3,38 g	1 ks	unce
	série 18	3,38 g	1 ks	unce

8. VOLSINII

Dnešní Orvieto, etrusky *velzna*, je považováno za jedno z předních etruských měst. Má strategickou polohu na tufovém návrší, které je obklopené útesy, s výhledem do údolí. V údolí je vidět soutok řek Clanis a Palie. Volsinii se dostávala často do střetu s Římem a to v letech 392, 308, 294 a 265/4 př. n. l., poté byli obyvatelé přesunuti do Volsinii Novi blízko jezera Bolsena. Na jižní straně jezera kousek od Montefiascone, bylo na jedné z lokalit nalezeno několik zlatých mincí hodnoty 5 jednotek, které můžeme ikonograficky zařadit k mincovnám Centrální Etrúrie, Nicméně podle Sambona a Cristofaniho není na reversu II, ale Π, to vypadá jako jako etruské a oské označení z Kampánie. V původní Volsinii se měla nacházet společná svatyně Fanum Voltumnae, o které jsou první zmínky z roku 434 př. n. l. z každoročních pan-etruských slavností. Jedná se o dnešní lokalitu Campo della Fiera.

Literatura:

- VECCHI 2012, 365.

1. Skupina **mladá mužská hlava** (300-250 př. n. l.)

1.1. AV (hodnota XX – 20 jednotek), **série 1**
 Av.: mladá mužská hlava, hledící vlevo, na hlavě myrtový věnec, z každé strany krku X
 Rev.: *velsnani*; býk kráčející doleva, nad ním holubice s věncem v zobáku, před ním osmicípá hvězda
 Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 367.
 Hmotnostní rozpětí: 4,67 g (1 ks)
 Nálezová oblast: neznámá.

1.1.

2. Skupina **ženská hlava** (300-250 př. n. l.)

2.1. AV (hodnota V – 5 jednotek), **série 2**
 Av.: ženská hlava s čelenkou, náhrdelníkem a náušnicemi, hledící doprava, pod ní V, tečkovaný okraj
 Rev.: *velsv*; pes na zadních, nad ním V, tečkovaný okraj
 Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 368.
 Hmotnostní rozpětí: 1,13-1,15 g
 Průměrné hmotnostní rozpětí 1,14 g (3 ks)
 Nálezová oblast: Montefiascone.

2.1.

Tab. IX: Označení nominálů:

Kov	300 - 250 př. n. l.				
AV	série 1	4,67 g	1 ks	XX	20 jednotek
	série 2	1,13-1,15 g	3 ks	V	5 jednotek

9. VOLTERRA

Etruské město *Velathri*, leží v oblasti severní Etrurie. Město je soustavně osídleno od 8. století př. n. l. a jedná se o jedno z nejstarších měst. Od začátku 3. století je pod nadvládou Říma. V souvislosti s Volterrou se bavíme o třech sériích z litého bronzu, které dohromady čítají asi 600 ks. Všechny tři série spojuje motiv etruského boha Culsána, římského Jána, všechny tři série byly nejspíše ovlivněny souběžně cirkulujícími římskými asy a quadrigaty s hlavou Jána. Tyto mince následují římské bronzové mince jako dupondius, as, semis, triens, quadrans, sextans a unce.

Literatura:

- JNAA 2011, 69.
- VECCHI 2013, 42.

1. Oběživo založené na hodnotě assu o váze 144 g (3. století)

1.1. Æ (hodnota dupondius), **série 1**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: I-I, okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 326,01-264,42 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.2. Æ (hodnota as), **série 2**
Av.: hlava Jána se špičatou čepicí
Rev.: I, okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 30; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 181,04-110,52 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.3. Æ (hodnota semis), **série 3**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.:), okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 98,50-48,53 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.4. Æ (hodnota triens), **série 4**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: •••, okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 55,75-35,55 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.5. Æ (hodnota quadrans), **série 5**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: ••, **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 49,00-22,10 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.6. Æ (hodnota sextans), **série 6**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: ••, **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 42,15-13,49 g
Nálezová oblast: neznámá.

1.7. Æ (hodnota unce), **série 7**
Av.: hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: •, **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 49,00-22,10 g
Nálezová oblast: neznámá.

2. Skupina kyj založená na hodnotě assu o váze 158 g

2.1. Æ (hodnota dupondius), **série 8**
Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: kyj, v poli I-I, okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 43.
Hmotnostní rozpětí: 338,73-236,50 g
Nálezová oblast: neznámá.

2.1.

2.2. Æ (hodnota as), **série 9**
Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: kyj, v poli I, okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.
Hmotnostní rozpětí: 167,35-104,18 g
Nálezová oblast: neznámá.

2.2

2.3. Æ (hodnota semis), **série 10**
Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou
Rev.: kyj, v poli), okolo **velaOri**
Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.
Hmotnostní rozpětí: 84,25-45,10 g
Nálezová oblast: neznámá.

2.3.

2.4. Æ (hodnota triens), **série 11**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: kyj, •••, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 64,70-36,61 g

Nálezová oblast: neznámá.

2.4.

2.5. Æ (hodnota quadrans), **série 12**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: kyj, v poli •••, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 48,27-24,28 g

Nálezová oblast: neznámá.

2.5.

2.6. Æ (hodnota sextans), **série 13**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: kyj, v poli ••, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 49,00-22,10 g

Nálezová oblast: neznámá.

2.6.

2.7. Æ (hodnota unce), **série 14**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: kyj, v poli •, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 21,40-9,28 g

Nálezová oblast: neznámá.

2.7.

3. Skupina delfín založená na hodnotě assu o váze 132 g

3.1. Æ (hodnota dupondius), **série 15**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: delfín, v poli II, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 296,96-230,95 g

Nálezová oblast: neznámá.

3.1.

3.2. Æ (hodnota as), **série 16**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: delfín, v poli I, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 156,42-105,16 g

Nálezová oblast: neznámá.

3.2.

3.3. Æ (hodnota semis), **série 17**

Av.: bezvousá hlava Jána se špičatou čapkou

Rev.: delfín, v poli I, okolo **velaOri**

Lit.: *HN Italy*, č. 38; VECCHI 2013, č. 44.

Hmotnostní rozpětí: 74,47-40,18 g

Nálezová oblast: neznámá.

3.3.

Tab. X: Označení nominálů:

Kov	3. století		
Æ	série 1	326,01-264,42 g	dupondius
	série 2	181,04-110,52 g	as
	série 3	98,50-48,53 g	semis
	série 4	55,75-35,55 g	triens
	série 5	49,00-22,10 g	quadrans
	série 6	42,15-13,49 g	sextans
	série 7	49,00-22,10 g	unce
	série 8	338,73-236,50 g	dupondius
	série 9	167,35-104,18 g	as
	série 10	84,25-45,10 g	semis
	série 11	64,70-36,61 g	triens
	série 12	48,27-24,28 g	quadrans
	série 13	49,00-22,10 g	sextans
	série 14	21,40-9,28 g	unce
	série 15	296,96-230,95 g	dupondius
	série 16	156,42-105,16 g	as
	série 17	74,47-40,18 g	semis

10. VULCI

Ruiny antického města Vulci, etrusky *velx*, leží asi 16 km od moře mezi vesnicemi Canino a Montalto di Castro v provincii Viterbo. Leželo na dolním toku řeky Fiory a jeho vznik se datuje do konce doby bronzové, jednalo se pouze o menší vesnici, kterých bylo v oblasti Fiory více. Ve villanovském období se snižuje hustota osídlení v údolí řeky Fiory a z Vulci se stává významné centrum se zaměřením na těžbu kovů. Vulci má velkou tradici v zpracování bronzu. Lokalita byla objevena roku 1956, má rozsáhlé pohřebiště a velkou síť silnic a ulic. Město se vyvíjelo od 8. století př. n. l. a nejvíce prosperovalo až do 4. století př. n. l., díky těžbě minerálů z nedaleké oblasti Monte Anciatia. Obchodovali s vysoce kvalitním uměním, mezi které patřily džbány, trojnožky a malované vázy. V druhé polovině 4. století se začala projevovat římská expanze. V roce 280 př. n. l. musela Vulci přenechat velké území Římu, včetně pobřeží. Od té doby nemá žádný zásadní vliv. Dosavadní přisuzování mincí Vulci, jako mincovně, je založeno na jediném nálezů z centrální oblasti ve městě. Mince jsou zpracováním na vysoké umělecké úrovni, některé na sobě mají nápis *Θezli* nebo *Θezle*. Mince nemají žádnou známku hodnoty a jejich váha se pohybuje stejně jako u raných populonských mincí okolo 5,8 g.

Literatura:

- CAMPOREALE 2004, 263
- VECCHI 2012, 369.

1. Skupina běžící Gorgona (5 - 4. století)

1.1. AR (hodnota didrachma), série 1

Av.: okřídlená Gorgona běžící doleva, v rukách had, tečkovaný okraj

Rev.: *Θezli*; kolo s dlouhým příčným břevnem a dvěma vzpěrami, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 371.

Hmotnostní rozpětí: 9,25-11,20 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 10,54 g (8 ks)

Nálezová oblast: Vulci.

1.1.

1.2. AR (hodnota didrachma), série 2

Av.: okřídlená Gorgona běžící doleva, v rukách had, tečkovaný okraj

Rev.: *Θezle*; kolo s dlouhým příčným břevnem a dvěma vzpěrami, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 372.

Hmotnostní rozpětí: 11,30-11,62 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 11,45 g (4 ks)

Nálezová oblast: Malta, Vulci.

1.2.

2. Skupina býk/hippocampus (5. - 4. století)

2.1. AR (hodnota didrachma), série 3

Av.: *Θezle*; ve výrazném hladkém kruhu hlava a rameno býka z tříčtvrtěčního pohledu

Rev.: mořská příšera s hlavou koně, otočená vpravo, ploutve a ocas ryby

Lit.: *HN Italy*, č. 37; VECCHI 2012, č. 373.

Hmotnostní rozpětí: 9,39 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

2.1.

3. Skupina sfinga/mladá mužská hlava (5. - 4. století)

3.1. AR (hodnota drachma), série 4

Av.: ve výrazném hladkém kruhu sedící sfinga s vousatou mužskou hlavou

Rev.: *Ōezi*; z tříčtvrtečního pohledu mladá mužská hlava s čelenkou, nad ní a pod ní had, tečkovaný okraj

Lit.: *HN Italy*, č. 37; *VECCHI 2012*, č. 374.

Hmotnostní rozpětí: 5,25-5,56 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 5,40 (7 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

3.1.

3.2. AR (hodnota drachma), série 5

Av.: sfinga sedící na dvojité podložce, tečkovaný okraj

Rev.: ve výrazném hladkém kruhu mladá mužská hlava z tříčtvrtečního pohledu, hledící vlevo

Lit.: *VECCHI 2012*, č. 375.

Hmotnostní rozpětí: 5,23 g (1 ks)

Nálezová oblast: Vulci.

3.2.

4. Skupina žába/moucha (5. - 4. století)

4.1. AR (hodnota diobol), série 6

Av.: žába

Rev.: moucha

Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 376.

Hmotnostní rozpětí: 0,82-1,01 g

průměrné hmotnostní rozpětí: 0,92 g (2 ks)

Nálezová oblast: Perugia, Tarquinia/Corneto.

5. Skupina hlava Gorgony/skarabeus (5. - 4. století)

5.1. AR (hodnota diobol), série 7

Av.: čelně hlava Gorgony s otevřenou pusou a tesáky

Rev.: skarabeus

Lit.: *HN Italy*, č. 39; *VECCHI 2012*, č. 377.

Hmotnostní rozpětí: 0,93-1,13 g

Průměrné hmotnostní rozpětí: 1,04 g (4 ks)

Nálezová oblast: Chianciano.

Tab.XI: Označení nominálů:

Kov	5. - 4. století			
AR	série 1	9,25-11,20 g	8 ks	didrachma
	série 2	11,30-11,62 g	4 ks	didrachma
	série 3	9,39 g	1 ks	didrachma
	série 4	5,25-5,56 g	7 ks	drachma
	série 5	5,23 g	1 ks	drachma
	série 6	0,82-1,01 g	2 ks	diobol
	série 7	0,93-1,13 g	4 ks	diobol

11. NEIDENTIFIKOVATELNÉ MINCE

Jedná se o mince, které nemůžeme přiřadit k jednotlivým městům podle nám známých mincoven.

Řadíme je do dvou skupin:

1. Votivní – u těchto mincí je často označení hodnoty a mohou být přiřazeny k jednotlivým svatyním a hrobkám.

2. Mince oficiálního rázu, které jsou přiřazované nám doposud neznámým mincovnám.

Literatura:

- VECCHI 2012, 379.

1. Neurčité zlaté ražby (3. století)

1.1. AV (hodnota X – 10 assů), **série 1**

Av.: X

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 381.

Hmotnostní rozpětí: 0,72 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.2. AV (hodnota V – 10 assů), **série 2**

Av.: V

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 382.

Hmotnostní rozpětí: 0,33 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.3. AV (hodnota II – 2 assy), **série 3**

Av.: II

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 383.

Hmotnostní rozpětí: 0,16 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

1.4. AV (hodnota 1 as), **série 4**

Av.: •I•

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 384.

Hmotnostní rozpětí: 0,06-0,25 g; průměrné

hmotnostní rozpětí: 0,16 g (2 ks)

Nálezová oblast: Blera, Chiusi.

1.5. AV (hodnota neurčitá), **série 5**

Av.: výrazný hladký kruh

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 385.

Hmotnostní rozpětí: 5,24 g (1 ks)

Nálezová oblast: Chiusi.

1.6. AV (hodnota neurčitá), **série 6**

Av.: prázdný

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 386.

Hmotnostní rozpětí: 0,07-0,75 g; průměrné

hmotnostní rozpětí: 0,28 g (15 ks)

Nálezová oblast: Blera.

2. Neurčité stříbrné ražby – Skupina *metl* (3. století)

2.1. AR (hodnota 3 jednotky), **série 7**

Av.: *metl*; ověšená mužská hlava, hledící vpravo, za ní X

Rev.: prázdný

Lit.: *HN Italy*, č. 36; VECCHI 2012, č. 387.

Hmotnostní rozpětí: 2,16-3,27 g; průměrné

hmotnostní rozpětí: 2,72 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

3. Skupina **hlava Turmse** (3. století)

3.1. AR (hodnota 3 jednotky), **série 8**

Av.: hlava Turmse

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 388.

Hmotnostní rozpětí: 3,45 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

4. Skupina **kyj** (3. století)

4.1. AR (hodnota drachma), **série 9**

Av.: v mělké kruhové ražbě kyj

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 389.

Hmotnostní rozpětí: 3,92-4,87 g; průměrné

hmotnostní rozpětí: 4,40 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

4.2. AR (hodnota obol), **série 10**

Av.: ve výrazném hladkém kruhu kyj

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 390.

Hmotnostní rozpětí: 0,85-0,95 g; průměrné

hmotnostní rozpětí: 0,90 g (2 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

5. Skupina **hřebenatka** (3. století)

5.1. AR (hodnota hemiobol), **série 11**

Av.: hřebenatka

Rev.: prázdný

Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 391.

Hmotnostní rozpětí: 0,40 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

6. Skupina **květina se čtyřmi okvětními lístky** (3. století)

6.1. AR (hodnota neurčitá), **série 12**

Av.: květina se čtyřmi okvětními lístky

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 392.

Hmotnostní rozpětí: 0,41 g (1 ks)
Nálezová oblast: neznámá.

7. Skupina astragalos (3. století)

7.1. AR (hodnota neurčitá), série 13

Av.: astragalos

Rev.: prázdný

Lit.: VECCHI 2012, č. 393.

Hmotnostní rozpětí: 1,07 g (1 ks)

Nálezová oblast: neznámá.

8. Neurčité bronzové ražby – Skupina *vercnas* (3. století)

8.1. Æ (hodnota unce), série 14

Av.: *vercnas*; hlava s atickou chocholátou přilbou, zdobená vavřínovým věncem, hledící vlevo

Rev.: přední část příšery, hlava tygra, tělo koně, otočená vlevo

Lit.: *HN Italy*, č. 39; VECCHI 2012, č. 394.

Hmotnostní rozpětí: 4,65-4,88 g; průměrné hmotnostní rozpětí: 4,77 g (2 ks)

Nálezová oblast: Chiusi.

Tab. XII: Označení nominálů:

Kov	3. století př. n. l.				
AV	série 1	0,72 g	1 ks	X	10 assů
	série 2	0,33 g	1 ks	V	5 assů
	série 3	0,16 g	1 ks	II	2 assy
	série 4	0,06-0,25 g	2 ks	•I•	1 ass
	série 5	5,24 g	1 ks		neurčitá
	série 6	0,07-0,75 g	15 ks		neurčitá
AR	série 7	2,16-3,27 g	2 ks	X	3 jednotky
	série 8	3,45 g	1 ks		3 jednotky
	série 9	3,92-4,87 g	2 ks		drachma
	série 10	0,85-0,95 g	2 ks		obol
	série 11	0,40 g	1 ks		hemiobol
	série 12	0,41 g	1 ks		neurčitá
	série 13	1,07 g	1 ks		neurčitá
	série 14	4,65-4,88 g	2 ks		unce

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, do jaké míry byla ovlivněna ikonografie na etruských mincích. V první části jsem představila geografii Etrurie a stručnou historii Etrusků, jejich vztahy s okolním světem, vlivy těchto vztahů na etruské mincovnictví, a nakonec ikonografii samotnou. Všechny tyto aspekty jsou důležité, i když s ikonografií přímo nesouvisí. Zamyšlení se nad nimi nám otvírá spoustu nových možností i v náhledu na ikonografii.

Hlavní motivy rozebírané v této práci můžeme najít hlavně v severní a střední Etrurii. Nejstarším motivem na etruských mincích je lev, ten se vyskytuje na populonských ražbách z 5. a 3. století př. n. l., na jiných etruských ražbách se nevyskytuje. Dalším motivem je Gorgona, tento motiv se objevuje na mincích ve dvou formách, jedna varianta je z Vulci, na jihu Etrurie a druhá je užívaná v Populonii na severu, zásadním způsobem se liší v zobrazení. Z jiných měst žádné mincovní nálezy s Gorgonami nemáme. Ve 4. století př. n. l. se objevují stříbrné mince z Luccy, která je nejsevernějším městem Etrurie. Na mincích z Luccy je zobrazen Herkle, tento motiv byl použit ve střední Etrurii na přelomu 4. a 3. století, dále pak až ve 3. století př. n. l. v Populonii. Kyj, který můžeme taktéž dávat do souvislosti s Herklem, jako jeden z jeho atributů, se objevuje na mincích z Volterry v severní Etrurii a je také datován do 3. století př. n. l. Z toho vyplývá, že motiv Herkla na mincích byl pravděpodobně přebrán z Luccy do střední Etrurie, ze které pak mohly být dále ovlivňovány populonské a volterské ražby.

Z Luccy jsou také první mince s hippocampem, které jsou ze 4. století př. n. l. Hippocampus se dále objevuje na reversu ražeb s hlavou Nethunse ze střední Etrurie, ty jsou datované do 4.–3. př. n. l. Posledním etruským městem, které použilo motiv hippocampa na mincích, byla Populonie ve 3. století př. n. l. Ražby s hlavou Nethunse jsou ve 3. století př. n. l. raženy ve Vetulonii na severu. První motiv hippocampa se tedy poprvé objevuje v Lucce, ze které se přesouvá do střední Etrurie, kdy je na ražbách společně s Nethunem, ve 3. století se tyto motivy společně nevyskytují, Nethun je ražen ve Vetulonii a hippocampus v Populonii.

Ve 4. století př. n. l. se objevuje motiv Turmse na ražbách z Populonie. Turms bývá spojován s caduceem, který se objevuje na nálezech z Tarquinie, která leží na jihu Etrurie. Do 3. století jsou datovány populonské série na kterých je zobrazena hlava bohyně Menvry. Sova, jako její atribut, se objevuje buď na reversu ražeb s Menvrou, nebo úplně samostatně, mince na kterých je zobrazena sova, jsou ze stejného období. Motiv sovy můžeme vidět i na ražbách

ze střední Etrurie společně s Apolonem. Posledním bohem zobrazovaným na etruských mincích je římský Jánus, který je vyobrazen na aes grave z Voltery z 3. století př. n. l.

Jak již bylo několikrát zmíněno, Etruskové začali s ražbou mincí pozdě, nepotřebovali je k obchodování, a i když je většina nalezených mincí z 3. století př. n. l., kdy je Etrurie pod neustálým nátlakem ze strany Římanů, římský vliv na mincích až tak patrný není, vyjma aes grave z Voltery, Volsinii a Tarquinie, které jsou prakticky římské. Samozřejmě mezi mince silně ovlivněné římskou produkcí musíme započítat i nálezy z Cosy Volcicum, která jako římská kolonie razila mince výhradně římské. Spíše se zdá, že z pohledu ikonografie byly římské mince ovlivněny těmi etruskými, jak můžeme vidět např. u populonských ražeb s hlavou Sethlanse a na římských ražbách s hlavou Merkura, vyobrazení je vcelku stejné, ale na rozdíl od populonských ražeb, které jsou z 3. století př. n. l., jsou ty římské datovány do 2. století př. n. l. Vyjma těchto výjimek se zdá být ikonografie na etruských mincích ovlivněna hlavně řeckou produkcí.

Řecký vliv je patrný v celém etruském umění, to platí i u etruských mincí. Z dosavadních nálezů mincí vyplývá, že etruské mincovnictví bylo silně ovlivněno řeckou mincovní produkcí. To nám potvrzují i váhové standardy používané v Etrurii, které zde byly užívány v upravené formě více jak dvě století. Použité motivy na mincích jsou tematicky podobné těm řeckým.

7. Seznam použitých zdrojů

- BANTI, L. 1973: *Etruscan Cities and their Culture*. London.
- BERNARDINI, P. – CAMPOREALE, G. 2004: *The Etruscans Outside Etruria*. Malibu.
- BECKER, H. W. 2007: *Production, Consumption and Society in North Etruria during the archaic and classical periods. The world of Lars Porsenna*. Chapel Hill.
- BOUZEK, J. 2003: *Etruskové: jiní než všechny ostatní národy*. Praha.
- BREMER, J. N. 2014: *Imitation into the Mysteries of the Ancient World*. Berlin/Boston.
- BROWN, W. L. 1960: *Etruscan Lion*. Oxford.
- BURNETT, A. 2007: Etruscan numismatics - An Introduction, *Etruscan studies* 10, 81–85.
- CAMPOREALE, G. 2004: *Gli Etruschi*. Torino.
- CAMPOREALE G. 2016: The Etruscans and the Mediterranean. In: Bell, S – Carpino A. A. (eds.): *A Companion to the Etruscans*. Bognor Regis, 67–86.
- CATALLI, F. 2010: *Sylloge Nummorum Graecorum II. Etruria*. Firenze.
- CRAWFORD, M. H. 1974: *Roman Republican Coinage*. Cambridge.
- CRAWFORD, M. H. 1985: *Coinage and Money under the Roman Republic*. London.
- DE PUMA, R. D. 2013: *Etruscan Art in Metropolitan Museum*. New York.
- DE GRUMMOND, N. T. 2006: *Etruscan Myth, Sacred History, and Legend*. Philadelphia.
- GILLET, M. 2011: A closer look at the Etruscan coins. *Journal of the Numismatics Association of Australia* 21, 2010, 24–40.
- GILLET, M. 2012: The heads and tails of two cities: the coinage of Volterra and Vetulonia, *Journal of the Numismatics Association of Australia* 22, 2011, 67–79.
- HEAD B. V. – GARDNER, P. 1877: *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum (Thrace). The Taurio Chersonese, Sarmatia, Dacia, Moesia, Thrace*. London.
- Hill, G. F. 1903: *Coins of Ancient Sicily*. Westminster.
- JANNOT J. R. 2005: *Religion in Ancient Etruria*. Madison.
- KINNS, P. 1980: *Studies in the Coinage of Ionia: Erythrea, Teos, Lebedus, Colophon, c. 400–300*. Cambridge.
- RUTTER, N. K. 1983: *Greek coinage*. Aylesbury.
- RUTTER, N. K. 2001: *Historia Numorum. Italy*. London.
- SERRA RIDGWAY, F. R. 1990: Etruscans, Greek, and Carthaginians: The Sanctuary at Pyrgi. In: Descœudres, J. P. – Trendall, A. D. (eds.): *Greek colonists and native populations: proceedings of the First Australian Congress of Classical Archaeology held in honour of emeritus professor A.D. Trendall, Sydney, 9-14 July 1985*. Canberra/New York, 511–530.

- SIMON, E. 2006: Gods in Harmony: The Etruscans Pantheon. In: De Grummond, N. T. – Simon, E. (eds.): *The Religion of the Etruscans*. Austin, 45–65.
- TRIPP, D. E. 1986: Coinage. In: Bonfante, L. (ed.) *Etruscan life and afterlife*. Detroit, 202–214.
- VANDER POPPEN, R. E. 2008: *Rural change and continuity in Etruria: A Study of Village Communities from the 7th Century B.C. to the 1st Century A.D.*. Chapel Hill.
- VECCHI, I. G. 1988: The coinage of the Rasna: a study in etruscan numismatics I. *Schweizerische numismatische Rundschau* 67, 43–73.
- VECCHI, I. G. 1990: The coinage of the Rasna: a study in etruscan numismatics II. *Schweizerische numismatische Rundschau* 69, 5–25.
- VECCHI, I. G. 1992: The coinage of the Rasna: a study in etruscan numismatics III. *Schweizerische numismatische Rundschau* 71, 91–110.
- VECCHI, I. G. 1993: The coinage of the Rasna: a study in etruscan numismatics IV. *Schweizerische numismatische Rundschau* 72, 63–73.
- VECCHI, I. G. 1999: The coinage of the Rasna: a study in etruscan numismatics V. *Schweizerische numismatische Rundschau* 78, 5–25.
- VECCHI, I. G. 2007: Etruscan Numismatics: A Notorious Dating and Identification Problem. *Etruscan studies* 10, 87–91.
- VECCHI, I. G. 2012: *Etruscan Cast Coinage Part I*. Milano.
- VECCHI, I. G. 2013: *Italian Cast Coinage*, London.
- WIMAN, I. M. B. 2013: Etruscan environments. In: Turfa, J. M. (ed.): *The Etruscans World: Part I: Environment Background and the Study of Etruscan Culture*. New York.
- Wroth, W. 1892: *A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. Catalogue of the Greek Coins*. London.

Internetové zdroje:

- <http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/03/Big/0300_2916.jpg> (navštívené 10. 7. 2016)
- <http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/03/Big/0300_0357.jpg> (navštívené 10. 7. 2016)
- <http://www.wildwinds.com/coins/greece/thrace/kallatis/AMNG_198.jpg> (navštívené 10. 7. 2016)

<http://www.s137585473.websitehome.co.uk/SNG/images/Images_SNG/10/Big/1000_0618.jpg> (navštívené 10. 7. 2016)

<http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNguk&AccessionNo=0509_1074> (navštívené 11. 7. 2016)

<<http://www.coinarchives.com/9f3c52283338cac4da978c26f469bf3c/img/cng/e/374/image00089.jpg>> (navštívené 11. 7. 2016)

<http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNguk&AccessionNo=0509_0722> (navštívené 10. 7. 2016)

<http://www.s110120695.websitehome.co.uk/PHP/SNG_PHP/04_04_Reply.php?Series=SNguk&AccessionNo=1301_0110> (navštívené 10. 7. 2016)

8. Zdroje ilustrací

Cosa Volcientum

Obr. 1.2.:
Adaptované:
<http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/cosa/i.html>

Obr. 2.1.: Vecchi 2012,
Pl. 1:1/6

Obr. 2.2.: Vecchi 2012,
Pl. 1:4/4

Obr. 2.4.: Vecchi 2012:
Pl. 1:3/2

Lucca

Obr. 1.1.: Vecchi 2012, Pl.
3:1/1

Obr. 2.1.: Vecchi 1988,
Pl. 7:28

Obr. 2.2.: Vecchi 1988,
Pl. 7:31

Obr. 3.1.: Adaptované:
http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/lucca/SNGANS_25.jpg

Obr. 3.2.: Vecchi 1988,
Pl. 7:35/1

Obr. 4.1.: Vecchi 2012

Obr. 5.1.: Vecchi 1999,
Pl. 4:31

Obr. 6.1.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/1650/1537170.m.jpg>

Obr. 6.3.: Adaptované:
http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/lucca/SNGANS_18.jpg

Obr. 6.4.: Vecchi 1999,
Pl. 4:45/2

Obr. 7.1.: Vecchi 1999,
Pl. 4:47/6

Obr. 7.2.: Vecchi 1999,
Pl. 4:47/5

Obr. 8.1.:

Pisa

Obr. 1.1.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642145.m.jpg>

Obr. 2.1.: Vecchi 1988,
Pl. 8:37/4

Obr. 2.2.: Vecchi 1988,
Pl. 8:38/2

Obr. 3.1.: Vecchi 1988,
Pl. 8/39

Obr. 3.2.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/40/645/407730.m.jpg>

Populonie

Obr. 1.1.: Vecchi 1988,
Pl. 6:19/1

Obr. 1.2.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642144.m.jpg>

Obr. 1.3.: Vecchi 1988,
Pl. 6:21/1

Obr. 1.4.: Vecchi 1988,
Pl. 6:24

Obr. 1.5.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642145.m.jpg>

Obr. 1.6.: Vecchi 1988,
Pl. 7:27/2

Obr. 2.1.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/1418/1236630.m.jpg>

Obr. 2.2.: Adaptované:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2660/2775275.m.jpg>

Obr. 2.3.: Vecchi 1990,
Pl. 1:10/1

Obr. 3.1.: Vecchi 2012,
Pl. 14:11/1

Obr. 3.2.:
<https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642158.m.jpg>

Obr. 3.3.: Vecchi 1992,
Pl. 12:6/2

Obr. 4.1.: Vecchi 1992,
Pl. 12:7

Obr. 4.3.: Vecchi 1992,
Pl. 12:10

Obr. 6.3.: Vecchi 1988,
Pl. 9:47/24

Obr. 7.1.: Vecchi 1988,
Pl. 9:69

Obr. 8.1.: Vecchi 1988,
Pl. 9:49/1

Obr. 8.2.: Vecchi 1988,
Pl. 9:50/6

Obr. 8.3.: Vecchi 1988,
Pl. 9:51

Obr. 8.4.: Vecchi 1988,
Pl. 9:52

Obr. 9.1.:
Adaptované:
http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/Rutter_127.jpg

Obr. 9.2.: Vecchi 1988,
Pl. 9:55/3

Obr. 9.3.: Vecchi 1988,
Pl. 9:59/1

Obr. 9.4.: Adaptované:
http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/Rutter_128.jpg

Obr. 9.5.: Vecchi 1988,
Pl. 9:64

Obr. 10.1.: Vecchi 1999,
Pl. 4:33

Obr. 10.2.: Vecchi 1999,
Pl. 4:34

- Obr. 11.1.: Vecchi 1988, Pl. 9:68
- Obr. 12.1.: Adaptované: <https://www.acsearch.info/media/images/archive/90/1490/1330141.m.jpg>
- Obr. 12.2.: Vecchi 1990, Pl. 2:15/3
- Obr. 12.4.: Vecchi 2012, Pl. 29:40/1
- Obr. 12.5.: Adaptované: <https://cdn.globalauctionPlatform.com/fd0beea0-94bb-4568-87e5-a50800efba14/a424599c-c72f-4870-835b-a375123343b0/540x360.jpg>
- Obr. 12.6.: Vecchi 1990, Pl. 3:26/1
- Obr. 12.8.: Vecchi 1990, Pl. 3:25/9
- Obr. 12.11.: Vecchi 1990, Pl. 3:27/79
- Obr. 12.12.: Adaptované: http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/SNGANS_81.jpg
- Obr. 12.13.: Vecchi 1990, Pl. 3:30/5
- Obr. 12.14.: Vecchi 1990, Pl. 3:34/1
- Obr. 12.15.: Vecchi 1990, Pl. 3:31/1
- Obr. 12.16.: Vecchi 1990, Pl. 5:52
- Obr. 12.17.: Vecchi 1990, Pl. 4:39/1
- Obr. 12.18.: Vecchi 1990, Pl. 4:46/7
- Obr. 12.19.: Vecchi 1990, Pl. 5:49/8
- Obr. 12.20.: Vecchi 1990, Pl. 5:50/1
- Obr. 12.22.: Vecchi 1990, Pl. 5:55/12
- Obr. 12.23.: Vecchi 1990, Pl. 5:57/1
- Obr. 12.24.: Vecchi 1990, Pl. 5:60/2
- Obr. 12.25.: Vecchi 1990, Pl. 6:66/1
- Obr. 12.26.: Vecchi 1990, Pl. 6:68/2
- Obr. 12.27.: Vecchi 1990, Pl. 6:70/1
- Obr. 12.28.: Vecchi 1990, Pl. 6:72/1
- Obr. 13.1.: Adaptované: http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/SNGANS_89.jpg
- Obr. 13.2.: Adaptované: http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/BMC_01.jpg
- Obr. 14.1.: Vecchi 1990, Pl. 7:79/6
- Obr. 14.2.: Vecchi 1990, Pl. 7:81/1
- Obr. 15.1.: Vecchi 1990, Pl. 7:82/1
- Obr. 16.1.: Adaptované: http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/Vecchi_13.jpg
- Obr. 16.3.: Vecchi 1992, Pl. 13:21
- Obr. 16.6.: Vecchi 1992, Pl. 13:24
- Obr. 16.1.: Adaptované: http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/populonia/Vecchi_13.jpg
- Obr. 17.1.: Adaptované: http://touchcoins.sunflower.ch/coins_media/Etruria-Populonia-10-Asses/644/obverse.png
- Obr. 17.2.: Vecchi 1992, Pl. 13:28/2
- Obr. 17.4.: Vecchi 2012, Pl. 80:77/1
- Obr. 17.4.: Vecchi 1992, Pl. 13:30
- Obr. 17.5.: Vecchi 1992, Pl. 13:31
- Obr. 18.1.: Vecchi 1992, Pl. 14:39
- Obr. 18.4.: Vecchi 1992, Pl. 14:38
- Obr. 18.5.: Vecchi 1992, Pl. 14:32
- Obr. 19.1.: Adaptované: <https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642191.m.jpg>
- Obr. 19.3.: Vecchi 1992, Pl. 14:52
- Obr. 22.1.: Vecchi 1992, Pl. 14:53/2
- Obr. 23.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:56/2
- Obr. 23.2.: Vecchi 1992, Pl. 15:61
- Obr. 23.3.: Vecchi 1992, Pl. 15:59
- Obr. 23.4.: Vecchi 1992, Pl. 15:64/1
- Obr. 23.26.: Vecchi 2012, Pl. 88:100/1
- Obr. 24.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:65/1
- Obr. 24.2.: Vecchi 1992, Pl. 15:67
- Obr. 25.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:70
- Obr. 27.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:66
- Obr. 27.3.: Vecchi 1992, Pl. 15:71
- Obr. 27.4.: Vecchi 1992, Pl. 15:73
- Obr. 28.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:75
- Obr. 30.1.: Vecchi 1992, Pl. 15:76/3

Obr. 32.1.: Adaptované:
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/93/2
563/2642213.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642213.m.jpg)

Obr. 34.1.: Vecchi 2012,
Pl. 92:117/1

Obr. 37.1.: Vecchi 1999,
Pl. 4:32

Obr. 37.1.: Adaptované:
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/93/2
563/2642214.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642214.m.jpg)

Obr. 45.1.: Adaptované:
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/93/2
563/2642218.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/93/2563/2642218.m.jpg)

Obr. 47.1.: Vecchi 1993,
Pl. 1:1/4

Obr. 48.1.: Adaptované:
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/9/13
50/1160836.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/9/1350/1160836.m.jpg)

Obr. 48.2.: Vecchi 1993,
Pl. 2:7/1

Obr. 48.3.: Vecchi 1993,
Pl. 3:21/1

Obr. 49.1.: Vecchi 1993,
Pl. 2:9/2

Obr. 50.1.: Vecchi 1993,
Pl. 2:6/1

Obr. 50.2.: Vecchi 1993,
Pl. 48/2

Obr. 51.1.: Adaptované:
[https://cdn.globalauctionPI
.atform.com/fd0beea0-
94bb-4568-87e5-
a50800efba14/44f90043-
4aa2-4add-b8a2-
f742fcad842d/540x360.jpg](https://cdn.globalauctionPI.atform.com/fd0beea0-94bb-4568-87e5-a50800efba14/44f90043-4aa2-4add-b8a2-f742fcad842d/540x360.jpg)

Centrální Etrurie

Obr. 1.1.: Vecchi 1993,
Pl. 4:24/4

Obr. 1.2.: Vecchi 1993,
Pl. 4:25/1

Obr. 1.3. Vecchi 1993, Pl.
4:26/2

Obr. 1.4.: Vecchi 1993,
Pl. 4:27/1

Obr. 1.5.: Vecchi 1993,
Pl. 5:28/3

Obr. 1.6.: Vecchi 1993,
Pl. 5:29/5

Obr. 1.7.: Vecchi 1993,
Pl. 5: 31/1

Obr. 1.8.: Vecchi 1993,
Pl. 5:32/3

Obr. 1.10.: Vecchi 1993,
Pl.51:34/1

Obr. 1.11.: Vecchi 1993,
Pl.. 5:35/4

Obr. 1.12.: Vecchi 1993,
Pl.. 5:36/2

Obr. 1.13.: Vecchi 1993,
Pl.. 5:37/1

Obr. 1.14.: Vecchi 1993,
Pl.. 6:38/3

Obr. 1.15.: Vecchi 1993,
Pl.. 6:39/1

Obr. 1.16.: Vecchi 1993,
Pl.. 6:40/1

Obr. 1.18.: Adaptované:
[http://www.wildwinds.co
m/coins/greece/etruria/HN
Italy_74.jpg](http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/HNItaly_74.jpg)

Obr.1.19.: Adaptované:
[http://www.wildwinds.co
m/coins/greece/etruria/SN
GANS_36.jpg](http://www.wildwinds.com/coins/greece/etruria/SNGANS_36.jpg)

Tarquinie

Obr. 1.2.: Vecchi 2013,
38.

Obr. 1.3.: Vecchi 2013,
38.

Obr. 2.1.: Vecchi 2013,
39.

Obr. 2.2.: Vecchi 2013,
40.

Obr. 2.3.: Vecchi 2013,
40.

Obr. 2.4.. Vecchi 2013,
40.

Obr. 2.6.: Vecchi 2013,
40.

Obr. 2.7.: Vecchi 2013,
40.

Vetulonie

Obr. 1.1.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:1/3

Obr. 1.3.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:5/1

Obr. 2.1.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:3/2

Obr. 2.2.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:4/2

Obr. 2.3.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:7

Obr. 2.4.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:6

Obr. 3.1.: Vecchi 1993,
Pl.. 3:29/1

Obr. 3.2.: Vecchi 1993,
Pl.. 3:29/2

Obr. 4.1.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:8/1

Obr. 4.2.: Vecchi 1993,
Pl.. 1:9/2

Obr. 4.3.: Vecchi 1993,
Pl.. 2:15/2

Obr. 4.4.: Vecchi 1993,
Pl.. 2:20/2

Obr. 4.5.: Vecchi 1993,
Pl.. 2:16/1

Obr. 4.6.: Vecchi 1993,
Pl.. 2:14/1

Obr. 4.7.: Vecchi 1993,
Pl.. 3:25

Volsinii

Obr. 1.1.: Vecchi 1988,
Pl.. 6:10

Obr. 2.1.: Vecchi 1988,
Pl.. 6:11

Volterra

Obr. 2.1.: Vecchi 2013,
42.

Obr. 2.2.: Adaptované.
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/83/5
97/371905.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/83/597/371905.m.jpg)

Obr. 2.3.: Vecchi 2013,
42.

Obr. 2.4.: Vecchi 2013,
42.

Obr. 2.5.: Vecchi 2013,
42.

Obr. 2.6.: Vecchi 2013,
42.

Obr. 3.1.: Adaptované:
[https://www.acsearch.info/
media/images/archive/83/1
197/973922.m.jpg](https://www.acsearch.info/media/images/archive/83/1197/973922.m.jpg)

Obr. 3.2.: Vecchi 2013,
43.

Obr. 3.3.: Vecchi 2013,
43.

Vulci

Obr. 1.1.: Vecchi 1988,
Pl.. 5:2

Obr. 1.2.: Vecchi 1988,
Pl.. 5:3

Obr. 2.1.: Vecchi 1988,
Pl.. 5:6

Obr. 3.1.: Vecchi 1988,
Pl.. 5:7

Obr. 3.2.: Vecchi 1988,
Pl.. 5:9